

75 éves az

Új Ember

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS HETILAPJA

LXXVII. évf. 28.
(3803.)
2021. július 11.
Ára 220 Ft

ujember.hu
ujember@ujember.hu

Fotó: Zuggó Zsolt

Szolgálatra hív az Úr

Száz év után újra újmisést ünnepelt Katymár

Szólnak a harangok, indul a templomból a processzió Tomaskovity Szabolcs újmiséért. A menetben legelől viszik a körmeneti keresztet, mögötte haladnak a gyerekek, egy fehér ruhás kislány kezében párna, rajta tövisszörű. Őt követik a népviseletbe öltözött hívek és a tamburások, aztán a liturgikus ruhákat viselő asszisztencia, leghátul pedig a feldíszített hintón ül a manuduktor, a falu plébánosa. Mögötte sorakoznak a lobogósok és végül a hívek. Így halad végig a menet Katymáron, ezen a három nemzetiségű falun, ahol a házak egykorvolt jólétről, gazdagságról mesélnek.

Tomaskovity Szabolcs újmisés pap nagyszüleinek háza a falu határban áll. Itt várakozik a szülei és nagymamájával, miseruhába öltözve. Az Egyház itt kéri ki a szüleitől az új papot. A menet megérkezik a kis házhoz. Az udvaron már felállítva a térdeplő. Az egyik oldalon a család, középen az újmisés, a másik oldalon a plébános, Nyíró Ferenc, valamint a papság és a hívek. A sokaság elcsendesedik, és a plébános kimondja a súlyos szavakat: „Szabolcsot hívja az Egyház, adjátok ki őt jó szívvel. Is-ten a szolgálatára kéri.”

Szabolcs egyetlen gyerek, a születéséért sokat imádkoztak a szülei. A plébános szeretetteljes szavai kifejezik a szülők érzéseit: „A gyermek a szülők szeme fénye. Szívükben arra vágnak, hogy gyermekük majd öregkoruk bearanyozója lesz, mindenben számíthatnak rá, s visszakapják tőle azt a sok szeretetet, amit belé plántáltak. De a Jőistén kegyelme most másként rendelkezik. A szeretet nem múlik el, sőt, megsokszorozódik. A gyermek a szülők szeme fénye marad, csak szolgálatára hívja őt a Jőisten. A fiatal pap lesz, aki nem csak rólatok fog gondoskodni, hanem sok-sok hívóról, akiket a gondviselés rábíz. A szülőknek mégis büszkesége marad ez a gyermek.

(Folytatás a 3. oldalon)

A nagy szabadulás

Gondolatok az evangéliumról
A Biblia üzenete rovatban
a 4. oldalon

Dante 700

Hoványi Márton teológus
az Isteni színpatékról
9. oldal

Orgonáló Egyház

Gesztesi-Tóth László
a Graduale Hungaricum
új változatáról
11. oldal

Ferenc pápa Budapestre látogat

(A hivatalos bejelentésről bővebben a 2. oldalon olvashatnak)

Te leszel a világ legértékesebb ajándéka

Cigány zarándoklat Mátraverebély-Szentkúton

Az újrainduló közösségi élet egyik első nagy eseményére Arlótól Valkóig, az ország különböző pontjairól érkeztek cigány testvérek. A XIII. Országos Roma Zarándoklatot Boldog Ceferino, a romák védőszentje születésének 160., vértanúságának pedig 85. évfordulója jegyében tartották meg július 3-án Mátraverebély-Szentkúton.

atya oly fontosnak tart – mondja egyik munkatársa. – Tanulunk egymástól: a cigány testvérek ma már zászlókkal és énekkel vonulnak be, a fehérek pedig együtt élnek a zenével, átveszik a ritmust, tapssal és énekkel kísérik. A szendrőládi zenészek fáradhatatlanok.”

Dúl Géza és Berki Tamás, az ózdi roma közösség egyik vezetője köszönti az egybegyűl-

„Végre nagyegyházi levegőt tudunk beszívni” – mondja Szabó Tamás, a Nyíregyházi Egyházmegye pasztorális helynöke. „Nagyon örülünk, hogy eljöttünk. Beszűkül az élet az elmúlt másfél évben, hagyományos találkozóink szinte teljesen elmaradtak” – teszi hozzá Oroszné Obbágy Rita. Tuzsér, Kántorjánosi, Nyírkáta, Máriapócs, Levelek cigány közösségeinek képviselőivel jöttek az országos zarándoklatra.

A kegyhelyre sorra érkeznek a zarándokok. Családok gyerekekkel, fiatalok csoportokban, egymást támogató idősek. „Nagy öröm, hogy szinte fele-fele arányban vagyunk, cigány és nem cigány testvérek. Lassan beérik az évek során végzett a hídépítés gyümölcse, amit Dúl Géza

teket. Ahogy sorolják a településeket, állnak fel kisebb és nagyobb csoportok, mindenki nagy tapsot kap. Arlótól Valkóig mintegy harminc település képviselteti magát. Több mint ötszázan regisztráltak, de sokan vannak, akik jelentkezés nélkül jöttek.

(Folytatás az 5. oldalon)

Aki a legkisebb köztetek, az a legnagyobb

Bocsák Gábor az apaságról és a zenéről

Szent József évében az apaság különféle arcait mutatjuk meg. A Bocsák családban nyolc gyermek nevelkedik, a kilencedik kisbabaként négy éve váratlanul meghalt. A hit, a zene és az egymásra figyelés meghatározza a családi légkört. Az édesapa a MÁV Szimfonikus Zenekarban hegedül és a Szent István Király Zeneművészeti Szakgimnáziumban tanít. Feleségével, Benyus Annával még a középiskolában ismerkedtek meg.

– Este fellépése lesz a Müpában. A felesége népes családja is zenészekből áll. Az Ön felmenői között is voltak zenészek?

– Édesapám mérnök, de tanult zenét, édesanyám családjában pedig a balett volt meghatározó. Másodikos koromban kezdtem zeneiskolába járni. Feleségemmel, Ancsával két évig

voltunk osztálytársak a Bartók konzervatóriumban, de csak az érettségi előtt két héttel, az utolsó pillanatban jöttünk össze. Ez fordulópont volt az életemben, de nemcsak Ancsa miatt, hanem azért is, mert ekkor tértem meg. Nagy élményt jelentett számomra, hogy belecsoptem a családjukba: Ancsáék tízen vannak testvérek, mi ketten.

– Nagy családra vágytak?

(Folytatás a 8. oldalon)

Mértékadó

Kultúra és tudomány

2021. július 11.

Beszélgetés Éperjes Károlyval,
a Krisztus Inge rendezőjével
Mátyás Norbert fotóművész
az isteni színpatékról
Legenda Aurea
– kiállítás a győri Szent László Látogatóközpontban
Könyv: Zsófia Sarolta
A holland lány

ISSN 0133-1205

21028

9 770133 120548

Jézus sosem hagyja abba az imát értünk!

Június 2-án a Szentatya Jézusról mint minden imádság példaképéről és lelkéről elmélkedett az imádságról szóló katekézissorozatának 36. alkalomával, a szerda délelőtti általános kihallgatás keretében. Az alábbiakban Ferenc pápa teljes katekézisének fordítását adjuk közre.

Kedves testvéreim, jó napot kívánok!

Az evangéliumok megmutatják, hogy az imádság milyen alapvető szerepet játszott Jézus és tanítványai kapcsolatában. Ez már azok kiválasztásában is megmutatkozik, akik később apostollá válnak. Lukács az imádkozás konkrét összefüggésébe helyezi kiválasztásukat. Ezt mondja: „Azokban a napokban történt, hogy kiment a hegyre imádkozni. Egész éjszaka Istenhez imádkozott. Amikor megvirradt, odahívta magához tanítványait, és kiválasztott közülük tizenkettőt, s apostoloknak nevezte őket” (Lk 6,12–13). Jézus egy imával töltött éjszaka után választja ki őket. Úgy tűnik, nincs más kritérium ehhez a választáshoz, csak az imádság, Jézusnak az Atyával folytatott párbeszéde. Abból ítélve, ahogy ezek az emberek később viselkedtek, úgy tűnhet, hogy ez a választás nem volt a legjobb, mert mindannyian elmenekültek, magára hagyták kinszenvedése előtt; de éppen ez, különösen Júdásnak, a későbbi árulónak a jelenléte mutatja, hogy ezek a nevek be voltak írva Isten tervébe.

A barátaiért való imádkozás folyamatosan megjelenik Jézus életében. Az apostolok olykor aggodalomra adnak okot számára, de mivel az Atyától kapta őket, az imádság után, szívében hordozza őket, hibáikkal, bukásaikkal együtt. Mindebben felfedezzük, hogy Jézus tanító és barát volt, aki mindig készségesen, türel-

mesen várt tanítványai megtérésére.

Ennek a türelmes várakozásnak a csúcspontja az a „szeretetháló”, amelyet Péter köré szőtt. Az utolsó vacsorán azt mondja neki: „Simon, Simon, a sátán kikért titeket, hogy megrostaíjon benneteket, mint a búzát, de én

értem, most az Atya előtt imádkozik, és megmutatja neki a sebeket, amelyeket magával vitt, hogy megmutassa az Atyának megváltásunk árát, irántunk érzett szeretetét.

Feltehetjük a kérdést: „Ebben a pillanatban Jézus imádkozik értem?”

imádkoztam érted, nehogy megfojgatózz hitedben. Amikor megtérsz, te erősíted majd meg testvéreidet” (Lk 22,31–32). A kudarc idején lenyűgöző tudni, hogy akkor sem szűnik meg Jézus szeretete. [Kérdezhetné valaki:] „Atyám, ha halálos bűnben vagyok, Jézus akkor is szeret engem?” „Igen.” „Jézus továbbra is imádkozik értem?” „Igen.” „De ha iszonyatos dolgokat műveltem és sok bűnt követtem el, Jézus akkor is szeret engem?” „Igen.” Jézus irántunk érzett szeretete és értünk mondott imája nem szűnik meg, sőt mind intenzívebbé válik! Imádságának középpontjában vagyunk! Mindig emlékeznünk kell erre: Jézus imádkozik

„Igen.” Mélységesen bizonyosnak kell lennünk ebben!

Jézus imája útjának egyik döntő pillanatában, a tanítványok hitének megvizsgálásakor visszatér. Hallgassuk meg újra Lukács evangélistát: „Amikor egyszer egyedül imádkozott, csak tanítványai voltak ott vele, megkérdezte tőlük: »Kinek tartanak engem az emberek?« Ezt válaszolták: »Van, aki Keresztelő Jánosnak, van aki Illésnek, mások szerint a régi próféták közül támadt fel valaki.« Most hozzájuk fordult: »Hát ti?« Péter válaszolt: »Az Isten Fölkentje vagy.« Rájuk parancsolt, hogy ezt ne mondják el senkinek” (Lk 9,18–21). Jézus küldetésének nagy fordulópontjait

mindig ima előzte meg, de nem en passant, hanem intenzív, hosszú ima. Ilyen időpontokban mindig imádkozik! Hitüknek ez a megvizsgálása végállomásnak tűnik, ehelyett egy új kiindulópont a tanítványok számára, mert attól kezdve Jézus mintha egy fokozattal feljebb kapcsolna küldetésében, nyíltan beszél nekik szenvedéséről, haláláról és feltámadásáról.

Ebben a perspektívában, mely ösztönösen visszatetszést kelt mind a tanítványokban, mind bennünk, akik az evangéliumot olvassuk, a világosság és az erő egyetlen forrása az imádság. Valahányszor az út meredekebbé válik, intenzívebben kell imádkoznunk!

És valóban, miután megörvendölte tanítványoknak, mi vár rá Jeruzsálemben, sor kerül a színeváltozás jelenetére. „Jézus maga mellé vette Pétert, Jánost és Jakabot, és fölment velük a hegyre imádkozni. Míg imádkozt,

külsője teljesen átváltozott, ruhája fehér lett és ragyogó. És íme, két férfi beszélgetett vele: Mózes és Illés. Megdicsőülten jelentek meg, és a haláláról beszélgettek, amelyet Jeruzsálemben kell majd elszenvednie” (Lk 9,28–31). Jézus dicsőségének ez az elővételezett kinyilvánítása imádságban történt: a Fiú mélységes közösséget élt át az Atyával, és teljesen beleegyezett az ő szerető akaratába, üdvöztető tervébe. És ebből az imából világos szó hallatszik ki a három tanítvány számára: „Ez az én Fiam, a kiválasztott, hallgassatok rá” (Lk 9,35). Az imádságból, mindig az imádságból jön a meghívás, hogy hallgassunk Jézusra.

Az evangéliumnak ebből a gyors áttekintéséből láthatjuk, hogy Jézus nemcsak azt akarja, hogy úgy imádkozunk, mint ő, hanem arról is biztosít bennünket, hogy ha imakisérleink teljesen hiábavalóak és eredménytelenek lennének is, mindig számíthatunk az ő imájára.

Tudatában kell lennünk: Jézus imádkozik értem. Egyszer egy kiváló püspök elmesélte nekem, hogy életének egyik rendkívül nehéz periódusában, egy nagy megpróbáltatás idején, mikor beborult fölötté az ég, felnézett a bazilikára, és meglátta ezt a feliratot: „Én imádkozni fogok érted, Péter!” És ez erőt és vigaszt adott neki. Ez történik, valahányszor ráébredünk, hogy Jézus imádkozik értünk. Jézus imádkozik értünk! Most, ebben a pillanatban! Jegyezzétek meg és mindig idézzétek fel ezt! Amikor nehéz helyzetben vagytok, amikor minden összezavarodik bennetek, mondjátok: „Jézus imádkozik értem!” [Kérdezhetnétek:] „De, atyám, igaz ez?” „Igaz, ő maga mondta!” Ne felejtjük el, hogy ami mindannyiunk életét fenntartja, az Jézus értünk mondott imája! Ő név szerint – vezetéknevvel, keresztnévvel – imádkozik értünk az Atyánál, megmutatva neki üdvösségünk áraként szerzett sebeit.

Ha maink csak dadogások lennének, ha mainkat ingatag hitünk kompromittálná, akkor is mindvégig bízunk kell benne: „Én nem tudom, hogyan kell imádkozni, de ő imádkozik értem!”. Jézus imája által támogatva félénk maink sasszárnyakba kapaszkodnak és a mennybe szállnak. Ne felejtsetek el: „Jézus imádkozik értem!” „Most?” „Most!” A megpróbáltatás idején, a bűn pillanatában – még akkor is! – Jézus nagy szeretettel imádkozik értem!

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican News

Ferenc pápa is köszöntötte XVI. Benedeket

XVI. Benedek pappá szentelésének 70. évfordulója alkalmából, június 29-én Ferenc pápa is kifejezte háláját, közelségét és szeretetét az emeritus pápának, akire „atyaként és fivérként” tekint. A jeles évfordulón megjelent egy életrajzi kötet Joseph Ratzingerről, valamint kiállítás nyílt a Vatikán közelében.

„Ma olyan évforduló van, amely mindannyiunk szívét megérinti” – mondta Ferenc pápa a Szent Péter téren összegyűlt zarándokokat köszöntve kedden, az apostolfejedelmek ünnepén az Űrangyala imádságot követően. Joseph Ratzingert 1951. június 29-én a freisingi székesegyházban szentelték pappá.

„Benedek, kedves atyánk és testvérünk, küldjük szeretetünket, hálánkat és közelségünket. Ő kolostorban lakik, azon a helyen, amelyet a szemlélődő közösségeknek szántak itt, a Vatikánban, hogy imádkozzanak az Egyházért. Jelenleg ő az, aki szemlélődő életet él a Vatikánban, aki életét az Egyházért és a római egyházmegyéért imádkozva tölti” – mondta Ferenc pápa a Szent Péter téren összegyűlt híveknek, akik tappsal kísérték a szívhez szóló szavakat. A Szentatya köszönetet mondott Benedek pápa folytonos tanúságtételéért, és azért, hogy tekintetét szüntelenül Isten horizontja felé emeli.

Joseph Ratzingert München és Freising érseke, Michael von Faulhaber szentelte pappá több mint negyven társával együtt. 2006-os bajorországi apostoli látogatásakor Benedek pápa elmesélte, hogy a papszenteléskor a kézrátétel pillanatában egy kismadár szállt fel

a dóm főoltáráról és csiripelésbe kezdett, amely számára jelként hatott és döntését igazolta. A papszentelést Jézus barátainak közösségébe való belépésként élte meg, akik arra hivatottak, hogy kövessék és hirdessék üzenetét.

Első szentmiséjét 1951. július 8-án mutatta be Traunsteinben, amelyre visszaemlékezve elmondta, hogy megtapasztalta az Úrnak szentelt élet gazdagságát, a hívek igényét a papra, valamint azt, hogy várják áldását. „A papban a hívek olyan személyt látnak, akire Krisztus azt a feladatot bízta, hogy elvigye jelenlétét az emberek közé” – mondta visszaemlékezésében az emeritus pápa.

A jubileum alkalmából egy életrajzi kötet jelent meg, valamint egy kiállítást is rendeztek a Vatikán közelében XVI. Benedek személyes tárgyaiból. Georg Gänswein érsek, az emeritus pápa személyi titkára, a Pápai Ház prefektusa elmondta, hogy Joseph Ratzinger számára a papság mindmáig egész életének elsődleges forrása. Adomány, amelyért sokszor küzdenie kellett, és amelyhez mindig hű maradt, teológusként, püspökként, bíborosként és pápaként is.

Az emeritus pápa jelenlegi életéről személyi titkára azt nyilatkozta, hogy papságát „egyszerű” módon éli meg, imádkozik, elmélkedik, követi az eseményeket. Ami a legfontosabb számára, az az, hogy közel tudjon maradni az Úrhoz, ez a papság életének középpontja, elsődleges forrása és célja.

Forrás: Vatikáni Rádió
Fotó (archív): Vatican News

A Szentatya Budapestre látogat

Ferenc pápa a július 4-i Angelus imádság után hivatalosan is bejelentette, hogy 2021. szeptember 12-én Budapestre látogat, és részt vesz az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus záró szentmiséjén.

Erdő Péter bíboros, prímás a bejelentést követően elmondta: „A katolikus hívek közössége nagy örömmel és szeretettel várja a Szentatya érkezését. Imádkozunk azért, hogy látogatása számunkra a remény és az újrakezds jele legyen a járványhelyzet enyhülésével.”

A főpásztor hangsúlyozta: nagy jelentősége van annak, hogy a Szentatya személyesen vesz részt a zárómisén, hiszen általában az eucharisztikus kongresszusokon a pápai legátus képviseli a Szentatyát. Így volt ez a legutóbbi kongresszus esetében, Cebuban is, ahova videoüzenetet küldött Ferenc pápa. Utoljára huszonegy évvel ezelőtt II. János Pál pápa vett részt a világeseményen, amelyet akkor Rómában rendeztek meg.

Magyarországon huszonöt éve volt legutóbb pápalátogatás, 1996-ban. II. János Pál pápa akkor csak átutazóban volt Budapesten; Pannónhalmára és Győrbe látogatott el.

Szolgálatra hív az Úr

Száz év után újra újmisést ünnepelt Katymár

Az újmisének ez a szokása elterjedt volt Dél-Magyarországon. Radó Polikárp és Bálint Sándor is foglalkozott az újmise folklórával. Kutatásaik szerint az újmise már a középkor óta az egész egyházközség ünnepe, amely a keresztények hite szerint áldást hoz a hívek közösségére. A leírásokból kitűnik, hogy az újmise és a paplakodalmom a hagyományban szorosan összeforrt. A lakodalmi mozzanatok nemcsak a misét követő ebédre voltak jellemzőek, hanem keretbe foglalták az újmisést és az utána tartott ünnepséget is. A frissen szentelt pap első miséje után következő agapét öskeresztény gyökerekre vezetik vissza. A keresztény hagyományokban minden kiemelt ünnepnek kezdetektől fogva része a lakoma. Ez azt fejezi ki, hogy a szellem, a lélek és a test szorosan összekapcsolódik, az emberi élet mindhárom síkja egyformán fontos.

(Folytatás az 1. oldalról)

Titkon fáj ez a helyzet, az ember szívében tagadhatatlanul ott a seb, de a helyére kell tenni ezt az érzést. A Jóisten, ahogy Izsák történetében, most is kér, ugyanakkor látja a szülők hűségét és szeretetét. Az élet azzal a szeretettel megy majd tovább, ami most is ott van a lelkükben. Köszönjük, hogy Szabolcsot felnevelték, szeretetben és imádságban, az Egyház iránti hűségben. Így bocsásdátok most újtjára. Szálljon rátk Isten áldása, örök kegyelme! Éljetek boldogan, szeretetben, békességben!”

Ezután áldáskérés következik. Szabolcs először az édesapja, majd az édesanyja elé térdel, akik keresztet rajzolnak a homlokára. Fiuk azzal búcsúzik tőlük, hogy az áldásukat kéri. A család köszöntője kifejezi, hogy az újmise pap az egész faluközösség öröme, s az újmise mindannyiuk közös ünnepe. „Mindig súlyosabb lesz a kereszted, ám Isten ad izmot és bátorságot, hogy az út felénel meg ne állj!” – ezekkel a szavakkal adják át Szabolcsnak a töviskoszorút, jelképezve, hogy a pap mint alter

Christus, a jézusi úton járva a keresztthordozásra is igent mond.

A processzió résztvevői ezután ismét menetbe rendeződnek, és visszaindulnak a templomba. Az újmise pap a manuduktor bal oldalán száll fel a hintóra. Mögötte haladnak a rokonok és a hívek. Mielőtt a templomhoz érnének, újra megszólalnak a hangrangok. A templom kapuja előtt a menet megáll, s ezekkel a szavakkal bocsátják újtjára az újmisést: „Volt egy ifjú, ki szent határozással elhagyta mostan házáát, mindenét, s fájó szívét bevonta hallgatással, hogy ne váltsón szerelmet senki mással, csak az Úrral, kinek szívét ígerte.”

A templom tele hívekkel. Nagy ünnep a mai a falu számára, hiszen

éppen száz évvel ezelőtt ünnepeltek itt utoljára újmisést. Az esemény reményt jelent ebben a háromnemzeti-szerű közösségben, ahol folyamatosan csökken a lélekszám. Tanulmányaik elvégzése után a fiatalok nem térnek vissza, de az itt élők küzdenek a megmaradásáért.

A katymáriak végigkísérték Tomaskovity Szabolcs újtját, aki bunyevác gyökereit ápolva megtanulta ősei nyelvét. A középiskolát már Baján végezte, de visszajárt a faluba minis-

megye papját kérte fel az újmisést. A horvát származású pap magyarul és horvátul is elmondta homíliáját. Most még Zomborban szolgál, de egyházmegyéjében olyan településre kérte magát, ahol magyar ajkúak is élnek, így a nyáron az észak-bánsági Moholra fog kerülni. Szorgalmasan tanulja a magyart. Szentbeszédében dicsérte a szülőföld szépségét, és tanítást adott a papi hivatásról. Sarlós Boldogasszony ünnepe lévén párhuzamot vont Máriának Erzsébethez vezető útja és a pap Isten országa felé tartó élete között. Mária Názaretből a júdeai Ain Karim városába indult, hogy meglátogassa Erzsébetet. Ekkor már hat hónapja áldott állapotban volt, így tette meg a hegyvi-

Balázsics Lászlóné a horvát nemzetiségi önkormányzat képviselőjében horvátul köszönti az újmisést, Pásztor Jánosné pedig a plébániai képviselő-testület nevében szól Szabolcs atyához.

A szentbeszéd megtartására Poljak Luka atyát, a Szabadkai Egyház-

déken át vezető hosszú és fáradtságos utat. „Az Isten hívására válaszoló pap életútja is kanyargós és kihívásokkal teli. Mária később egy még ennél is nehezebb út várt, amikor elkísérte fiát a Kálváriára. Így kövesd te is alázatosan, egész életeden át Krisztus keresztiének útját, amely

során felragyog számodra a megváltás hite, és földi utad az Örökkévalóval való találkozásba torkollik majd” – fogalmazott homíliájában Poljak Luka. Majd arról beszélt, hogy Máriához hasonlóan mi is mindannyian meg vagyunk hívva az Istenhez vezető útra. Ezen járva sokszor erőnkön felül kell helytállnunk, és fel kell adnunk a terveinket, ám ezzel hozzájárulunk ahhoz, hogy felragyoghasson Isten országa.

Luka atya az újmiseshez intézett biztató szavakkal zárta szentbeszédét: „Legyen szolgálatod a helyi egyház, a település megújulásának záloga ebben a mi csodálatos és áldott Bácskánkban. Kísérjen utadon falud, templomod és a mai ünnep képe, szeretteid arcának emléke, és szítsa fel benned mindez szíved szeretetét!”

Tomaskovity Szabolcs köszönetet mondva búcsúzott szeretteitől és falujától. „1996 augusztusában egy fiúgyermeket hoztak a szüleim ide, ebbe a templomba, hogy a keresztelőjén hálát adjanak érte. Sokat imádkoztak a születéséért. Ez a fiú most, huszonöt év múltán már fiatal felnőtt. Nehéz kifejezni az örömet, amit érzek. Hála van bennem, hogy Isten megadta életem célját és értelmét, meghívott a szolgálatára. Kezdetektől kézen fogva vezetett, a tenyerén hordozott. Új életre szólított. Gondoskodása az embereken keresztül mutatkozott meg az életemben.” Szabolcs ezután hosszan sorolta mindazok nevét, akik iránt hála él a szívében. Megemlíttette főpásztorát, gyermekkori és jelenlegi plébánosait, bérmaapját, a bácsalmási plébánost, pap testvéreit, és külön köszönetet mondott azoknak, akik Bácska határon túli területeiről érkeztek az újmisére. Úgy fogalmazott: számára ők kifejezik az összetartozást, Bácska életének folytonosságát. „Büszke vagyok a gyökereimre, a mi Bácskánkra” – mondta.

A falu lakóinak Posztós Lenke Szülőfalum templomába jöttem imádkozni című versével mondott köszönetet, el-elcsukló hangon. Végül horvátul és németül is megismételte köszönő szavait.

Ezután az áldásadás következett. Elsőként az édesanyja, aztán az édesapa, a nagymama, majd sorban a rokonság többi tagja, azután a pap testvérek, s végül minden hívó Szabolcs atya elé térdelt. „Egy újmiséért érdemes egy csizmát elkoptatni” – a faluban jól ismert mondás is mutatja, milyen fontos a híveknek ez a szertartás és az újmise pap áldása.

A liturgia után kezdetét vette a templom előtt rendezett szeretetvendégség. Szabolcs atya felöltötte a bunyevác mellényt, amit Poljak Luka atya ajándékozott neki. Még sokáig tartott a beszélgetés, az ünneplés, amely a fiatalok kólió táncával zárult.

Trautwein Éva
Fotó: Zuggó Zsolt

A BIBLIA ÜZENETE

A nagy szabadulás

Mk 6,7–13

Márk evangéliumában Jézus igehirdetése ezzel az erőteljes felhívással kezdődik meg: „Betelt az idő, és elközelgett az Isten országa. Tartások bűnbánatot, és higgyetek az evangéliumban” (Mk 1,14). A vasárnapi perikópában ennek a küldetésnek az átadását láthatjuk: a Mester kiküldi a tanítványokat, hogy hirdessenek bűnbánatot az embereknek (v. Mk13). Az első esetben az Atya a küldő, és a Fiú a küldött, a másodikban már a Fiú küld, mégpedig embereket, az evangélium szolgálatára.

A két útnak indulás sok elemében hasonló: Jézus a tanítványoktól is megköveteli azt a szegénységet, radikális Istenre hagyatkozást, ami az ő megtestesülésének jellemzője. A kiküldötteknek hasonlítaniuk kell hozzá, az ő „stílusa” szerint kell eljárniuk. Ugyanakkor van eltérés is: a Fiú egyfajta sajátos egyetlenségben (s emiatt olykor magányosan) járja az Atya által kijelölt útját.

Az tanítványokat azonban kettesével bocsátja újtukra – érzékenységet mutat az emberi törekénység, gyöngeség, esendőség iránt. Ő végül a keresztet is egymaga hordozza majd, míg Pál apostol a hívőket így buzdítja: „Hordozzátok egymás terhét, s így teljesíteni fogjátok Krisztus törvényét” (Gal 6,2).

A legnagyobb jel azonban mégis az, hogy a tanítványi szolgálat végül magának Krisztusnak a gyümölcseit termi meg: a lélek és a test gyógyulását, a teljes ember szabadulását hozza magával. Ily módon már ekkor betelik az, amit Jézus később örök és minden benne hívőre kiterjesztett ígéretként fogalmaz meg: „Azokat, akik hisznek, ezek a jelek fogják kísérni: a nevemben ördögöket űznek ki, új nyelveken szólnak, kígyókat vesznek fel, és ha valami halálosat isznak, nem árt nekik; a betegekre teszik kezüket, és azok meggyógyulnak” (Mk 16,17–18).

Az Egyház képe áll elénk ebben a rövid szakaszban. Az Atyaisten kiküldéséből mint ősforrásból származik az a misszió, amelyet a Fiú – a Szentlélek erejében – ádad az őt követőknek. Ennek kulcsszava az evangélium, amely bűnbánatot és megtérést kér és vár az embertől, ezáltal megnyitva előtte az üdvösség útját. Ahol az emberek igent mondanak Isten szavára, ott mindig újra megszületnek az isteni megváltó kegyelem csodái: teljes teremtményi mivoltunk gyógyul, s megízleljük azt a szabadságot, amelyet csakis az igazi Szabadító adhat meg nekünk. Ez a létoka, célja, ugyanakkor belső önazonossága Egyházunknak. Olyan emberek közösségeként kell léteznie, akik a maguk személyes igenjével a Mester útjára lépnek, s életük és szavuk tanúságtételével szüntelenül hirdetik a megváltást, a nagy szabadulást.

Török Csaba

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

A Szent Liturgiáról (28.)

Az idősíkok összetolódnak a Szent Liturgiában. Már az előkészületi szertartásban is láttuk ezt, a nagybemenet után pedig újra tapasztaljuk. A liturgikon előírása szerint „az áldozópap elhelyezi az oltáron a szent edényeket, és betakarja” őket a nagy kehelytakaróval. Csendben azt az imát mondja, amit a nagy-pénteki sírba térteli vecsernyén hangosan szoktunk énekelni: „Az istenfélő József levevén a fáról a te legtisztább testedet, tiszta gyolcsba göngyölél, és illatos szerekkel ellátva, új sírba helyezé.” Az oltárra tehát úgy tekintünk, mint az áldozat helyére, pontosabban a szent sírra. Az áldozatra jövetel, a feláldozás, az életáldozat egy síkban van itt jelen, bár a kerubének most énekelt második része a valóság talajára helyez vissza minket: „Mert a mindenek királyát fogadjuk, kit láthatatlanul környeznek az angyali rendek.” Az önkéntes áldozatára érkező Jézust ünnepeljük így, aki nem Jeruzsálem, nem a zsidó nép, hanem az egész világ királya akart lenni lelki értelemben. A velünk együtt imádkozó angyalokat újra emlegetjük. Őket, akik „környezik”, körülveszik a dicsőség királyát. Egy régebbi fordításunk szerint pedig „lándzsáikon hordozzák”, mint az ókorban tették a katonák, amikor a megválasztott császárt vagy uralkodót pajzsra emelték, s úgy vitték körbe a nép között, hogy mindenki láthassa.

A nép éneke alatt a pap csendesen ismét ekténiát mond, melynek elnevezése „Teljesít-sük” ekténia. Tizenkét kérdésben imádkozunk „az odahelyezett (vagyis felajánlott) drága ajándékokért”, a templomért, az oda járó hívekért, valamint sokféle szükségletükért. Vé-

gül abban csúcsonyodnak ki a kérések sora, hogy életünk végén „Krisztus félelmetes ítélőszéke előtt jó feleletet” tudjunk adni. A kérések láncolatának közepén van egy csendes papi ima, amely ismét bűnbánati jellegű. A pap azért könyörög, hogy méltóképpen tudja bemutatni az áldozatot a saját bűneiért „és a nép vétségeiért”, és hogy a kegyelem töltsse el őt, a felajánlott adományokat és az egész népet. Íme, így válik egyetemessé az egész könyörgésláncolat, amit a szokott módon olyan papi fennhang zár, amely a csendes imához csatlakozik (itt az által névutó révén). Mindez tehát az egyszülött Fiú „irgalma által” valósul meg, akit az Atyával és a Lélekkel együtt áldunk.

Ezek után ismét egy látványos mozzanat következik a Liturgiában. „Az áldozópap áldást adva mondja: Békesség mindnyájatoknak.” Már az olvasmányok előtt is megtörtént ez, s az áldozás előtt majd még újra elhangzik. A liturgikus párbeszéd folytatásaként a nép természetesen így válaszol: „És a te lelkednek.” Majd a pap ezt énekl: „szeres-sük egymást, hogy egyetértőleg valljuk”, amire a nép szerves válasza következik: „az Atyát, a Fiút és a Szentlelket, az egyvalóságú és osztatlan Szentháromságot”. Íme, ennyire párbeszéd a Liturgiánk. A félmondatok önmagukban nem lennének értelmesek. Aztán a szeretet megpecsételése következik. Igaz, ma már csak az együtt szolgáló papok váltanak békecsókot, de egykor a hívek is megtették ezt. Igazi békecsók volt az, nem egyszerű kézfogás.

L. K.

AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUSRA KÉSZÜLVE

Az Eucharisztia ünneplése (106/2.)

Míg példának okáért Tertullianus azt mondja „a tövisből és a tüskéből font koszorúról, ami a megvetettségnek a jele, amit nekünk ez a testieknek megromlott föld adhat”, hogy „elvette tőlünk a kereszt ereje, mert az Úr a fején türelemmel elviselte a halál minden szúrását” (A koszorúról XIV.3), Firmicus Maternus pedig az Úr kereszthalálának és feltámadásának szempontjából értelmezi az ózeási és páli sorokat (vö. Óz 13,14; 1Kor 15,55), addig Jeruzsálemi Kürillosz tágabb értelmezési horizontot kínál. Rámutat arra, hogy Szent Pál sorai Krisztus nyilvános működésének kezdetére is vonatkoznak, annak ellenére, hogy a XIV. katekizisben az Úr feltámadása kapcsán így ír: „Elképedt a halál az új jövevény láttán, aki úgy érkezett oda, hogy nem voltak rajta az ottani kötelékek. (...) Megfutamodott a halál, és menekülésével leleplezte

gyávaságát. Elősiettek a szent próféták, a törvényadó Mózes, Ábrahám, Izsák, Jákob, Dávid, Sámuel, Izajás és Keresztelő János, aki azt mondta és tanúsította: Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várunk? Kiváltotta mind az igazakat, akiket elnyelt a halál. Akkor minden igaz így szólt, *Halál, hol a te győzelmed? Alvilág, hol a te fullánkod?* A győzelem szerzője ugyanis megváltott minket” (XIV. katekizis 19.). Tehát az Úrnak a Jordánnál történt alámerítkezésével kapcsolatban így fogalmaz az egyházatya: „Amikor Jézus maga alámerült, megszentelte a megmerítkezést. (...) Elébe futott az élet, hogy megfélemlítse a halált, hogy mi, megmentettek mind mondjuk: *Halál, hol a te győzelmed? Alvilág, hol a te fullánkod?* A keresztség megsemmisíti a halál fullánkját” (III. katekizis 11.).

Sztankó Attila

A HÉT SZENTJE

Solano Szent Ferenc

Július 14.

Ferenc szülőfalujában olyan szellemi légkör uralkodott, amely kedvezett a missziós mozgalmaknak. Gyakran esett szó az Afrikában élő muzulmánokról és a nem sokkal korábban felfedezett Amerika népeiről.

Ferenc a jezsuitáknál részesült alapfokú oktatásban, és csakhamar elnyerte társai és tanítói nagyrabecsülését. 1569-ben belépett szülőfaluja ferences kolostorába; ugyanabban az évben, amelyben Alonso de Bárzena Córdoba-ban a jezsuitákhoz. Húsz évvel később együtt nyerték meg a hit számára az észak-argentinai Tucumán közelében élő törzset, a lulokat. 1570-ben szerzetesi fogadalmat tett, majd két évre a Sevilla közelében levő Nuestra Señora de Loretóba küldték, ahol pappá szentelték.

Később, amikor a közeli Montoro városban pestis tört ki, ápolta a betegeket. Idővel a Granada közelében lévő zubi-ai Szent Lajos-kolostorba küldték, ahol hamarosan kedvelt népszónok, valamint a betegek és a foglyok apostola vált belőle.

Afrikai misszióba kérte magát, hogy elmeneküljön a népszerűség elől, ám Amerikába küldték. 1589 májusában ködtöttek ki a Kolumbiában, Cartagenában. Ferenc gyalog vágott át Panamán, hogy a Csendes-óceánon ismét hajóra szálljon Peru felé. A hajó azonban Kolumbia nyugati partja előtt viharba került, és elsüllyedt. Az utasok, köztük nyolcvan rabszolga egy szigetre vetődtek. Ferenc megtérítette, majd

megkeresztelte a rabszolgákat. Két hónap múlva egy hajó fedélzetére vette, és Peru északi partjára vitte mindnyájukat. Ferenc onnan Limába ment, ahonnan Tucumánba küldték. Az Andokon át vezet, körülbelül háromezer kilométeres utat gyalog tette meg.

Ferenc rövid idő alatt elsajátította a tonokota nyelvet.

JÚLIUS 17., SZOMBAT – Szent Zoerárd, András és Benedek remeték emléknappja vagy Boldog Gojács Pál Péter püspök és vértanú emléknappja (Endre, Elek, Sarolta) – Kiv 12,37–42 – Mt 12,14–21.

JÚLIUS 18., ÉVKÖZI 16. VASÁRNAP (Szent Hedvig királynő, Frigyes, Arnold, Mirálynő) – Jer 23,1–6 (Az Úr összegyűjti országában a választott nép elszórt fiait, mint a jó pásztor az elszéledt juhokat.) – Ef 2,13–18 (Krisztus, a mi békességünk, a két népet önmagában eggyé tette.) – Mk 6,30–34 (Jézus megértő szeretettel fordul az emberekhez, mert olyanok, mint a pásztor nélküli juhok.) – **Zsolozsma:** IV. zsol-tárhét – **Énekrend:** Ho 227 – EE 551, Ho 227 – EE 143, Ho 119 – EE 596, Ho 274 – EE 361

A hét liturgiája

B év

JÚLIUS 14., SZERDA – Lellisi Szent Kamill áldozópap emléknappja (Örs, Zalán) – Kiv 3,1–6.9–12 – Mt 11,25–27.

JÚLIUS 15., CSÜTÖRTÖK – Szent Bonaventura püspök és egyháztanító emléknappja (Henrik, Egon, Roland) – Kiv 3,13–20 – Mt 11,28–30.

JÚLIUS 16., PÉNTEK – Kármel-hegyi Boldogasszony emléknappja (Valter) – Kiv 11,10 – 12,14 – Mt 12,1–8.

JÚLIUS 11., ÉVKÖZI 15. VASÁRNAP (Szent Benedek apát, Európa fővédőszentje, Nóra, Lili, Olga) – Ám 7,12–15 (A prófétákat Isten küldi népe tanítására.) – Ef 1,3–14 vagy Ef 1,3–10 (Isten kiválasztott minket Krisztusban a világ teremtsé előtt.) – Mk 6,7–13 (Az apostolok Krisztustól gyógyító hatalmat kapnak, és küldetést az evangélium hirdetésére.) – **Zsolozsma:** III. zsol-tárhét – **Énekrend:** Ho 222 – EE 572, Ho 222 – EE 144, Ho 127 – EE 596, Ho 192 – EE 233.

JÚLIUS 12., HÉTFŐ (Izabella, Nelli, Dalma) – Kiv 1,8–14.22 – Mt 10,34–11.1.

JÚLIUS 13., KEDD – Szent Henrik emléknappja (Jenő, Erneszta) – Kiv 2,1–15a – Mt 11,20–24.

L. K.

Te leszel a világ legértékesebb ajándéka

Cigány zarándoklat Mátraverebély-Szentkúton

(Folytatás az 1. oldalról)

A kicsiket külön foglalkozásra hívják, a nagy gyerekcsereg örül a mese és játék lehetőségének. A felnőttek elsőként Székely János püspök, az Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) Cigánypasztorációs Bizottságának elnöke tanítását hallgathatják. Ki hogyan jut el Istenhez, mit jelent további életét tekintve ez a találkozás?

A püspök saját élményeit állítja párhuzamba azzal, amit a százhatvan éve született Boldog Ceferino átél. Kettejüknek nagyon más sors adatott. Székely János egymást szerető szülőkkel nőhetett fel. Olyan édesanya nevelte, aki mindennap ott volt a szentmisén, és szinte az egész második felét térdelve hallgatta végig – emlékszik vissza a püspök a ministránsként megtapasztaltakra. „Törékeny, aprócska asszony volt, erős hitén nyugodott családunk békés boldogsága.”

A családban átélte szeretetet erősítette Székely János számára a templom is. Hiteles papokkal, hivatásukhoz titokban is hú szerzetesnővérek-

lett, s ha nem hozott haza semmit, megverték.

Lehet, hogy ti is nehézségeket éltek meg – szól a püspök a jelenlevőkhöz. – De Isten számára sokféle út létezik; megtalálta az utat Ceferino szívéhez, és ő is megtalálta az utat Istenhez, és átalakult az élete. Az Egyházban egy addig számára ismeretlen világot fedezett fel. Naponta járt misére, hetente gyönt azzal a vágygal, hogy tisztán vegye magához az Úrjézust. Minden eszébe jutott azt kereste, hogyan mutathatja ki szeretetét Jézus iránt. Az egész város szerette és tisztelte. Éltető forrást és békességet talált a hitében.

Ahogy ő megtalálta az utat, te is, aki talán hasonlóan nem templomba járó családban nőttél fel, megtalálhatod. Keresd ezt a forrást, vezesd ahhoz gyermekeidet, aki testét és vérért adta értünk” – tanít Székely János.

A katekézist követően tanúságtételek hangzanak el, melyben arról vallottak a résztvevők, hogyan hozott számukra és szeretteiknek gyógyulást a hit, egy nehéz kapcsolatban, egy halálos betegségben, és hogyan találtak közösségre az Egyház-

lenül idetévedt emberek, vannak érdeklődők. És vannak hitüket mélyen megéltők. A zarándoklatnak az a célja, hogy mindannyiuknak adjon valamit. A pasztorális helynök úgy fogalmaz: helyesnek látja azt a gyakorlatot, hogy nem a távol állókat próbáljuk erőszakkal közelebb hozni, hanem mi, akiknek már megvan az elkötelezettségünk, megpróbálunk közelebb lépni a távolabb állókhöz.

A szentmise főcelebránsa Székely János püspök, a szónok Orsós Zoltán. A főpásztor a liturgia állandó részeit magyar és lovári nyelven is elmondja.

„Békesség nektek – Székely János Jézus szavaival köszönti az egybegyűlteket, kifejezve, hogy ezáltal maga Jézus köszönt bennünket. Bevezető szavaiban a püspök egy történetet mesél el. „Vasárnap fáradtan értem haza. Sokszor csöngött a telefon, nehezen vettem fel. Egy erőteljes hangú cigányasszony kérte: azonnal találkozni akar velem. Egy kicsi feszültség volt bennem, de hála Isten, nem mutattam ki. Azzal kezdte, a férje lélegeztetőgépre került, kért, imádkozzok érte. Bementünk a kápolnába, együtt imádkoztunk. Néhány hét múlva boldogon jöttek, az egész család együtt, hogy halát adjanak, mert a férj, az apa meggyógyult. Sugárzott belőlük az öröm. A cigány ember ilyen, ha a hit világít benne.”

Orsós Zoltán a szentbeszédben elmondja: „Tizennyolc éve vagyok pap, a ti véretek vagyok. Büszkén viselem, hogy cigányként szolgálók.

Az összes cigányt idehoztam a szívémben, azokat is, akik börtönben vannak, a legutóbb meglátogatott sopronkőhidai testvéreket, a szenvedélybeteg testvéreimet, és mindazokat, akik bűnök rabságában élnek.

Mindazokat, akikben ott a jobb élet reménye, vágya, de nincs meg bennük az erő, hogy elinduljanak. Ezért imádkoztam. Kértem a Szentlelket, áldjon meg, és megújítottam papi fogadalmamat, mert szeretnék jobb pap lenni. Azt is kérem, jöjjön el a ti életetekbe is, hogy ti is ki tudjatok állni Istenért.”

Zoltán atya több gyerekkori történetet is felidéz. „Gyerekként tanultam meg, hogy én is szeretnék adni, hogy adni akkor is kell, ha fáj. Nyomorúságban éltünk. Már napok óta alig ettünk, anyám elment napszámba, és este, amikor azt vártuk, ételt rak elénk, elővett egy dobozt, és a kis pénzen vett cigarettát kezdte cso-

akarov keresztény lenni, hanem a gyakorlati életben is.

Ott van a testvéred a romokban, a rabságban, nincs benne akarat és erő – segítsd ki a romok alól! Még ma kezd el, még ma látogasd meg, még ma mondd el neki, hogy Isten szeret!

Most, amikor az Eucharisztia vételére készülünk, egy kislánytól tanult történettel bátorítalak benneteket – teszi hozzá Orsós Zoltán. – Ez a kislány nagyon félt a fogorvostól, remegett keze-lába. Aztán megkérdezte a fogorvost: Szeretsz te engem és ki tudod húzni a fogam? A kislányt megnyugtatta az orvos igenje, és azt mondta, akkor már nem fél. Krisztus téged is szeret, és történetek sokasága mutatja, hogy meg tudja gyógyítani a szívedet. Már tudod a választ, már nem kell félned. Ha kitárod a szíved, be tud lépni hozzád Jézus, feloldja a görcsöket, félelmeket, és meg tudsz gyógyulni. Te leszel a világ legnagyobb ajándéka, mert a

kel találkozott. „Szüleim szeretetén és az Egyházban megismert elkötelezett emberek példáján keresztül találkoztam Jézussal.” Boldog Ceferinónak mindez nem adatott meg. Apja egy fiatalabb asszony kedvéért elhagyta családját, ők pedig nagy nyomorban nőttek fel. Iskolába, templomba nem járhatott, koldulnia kel-

ban, testvérekre, akikkel ma már együtt szolgálnak.

A szentmisére közben már nagyon sokan megérkeztek. Sokan a padokon ülve követik a liturgiát, mások sétálgatnak, beszélgetnek. Ahogy Szabó Tamás megállapítja: a hit különböző szintjén álló emberek gyülekezete vagyunk. Vannak vélet-

magolni – apámnak, aki börtönben volt. Akkor gyűlöltem apámat, hogy kivette a szánkából a falatot. Anyám úgy adott, hogy az már fájt. Így tanít adni az Eucharisztia is. Tanulj adni, akkor is, ha az már fáj, ahogy ma már én is megköszönöm a sebeimet az Úrnak.”

Orsós Zoltán szerint nem elég, hogy valaki eljön ide, az Úr többet kér: azt kéri, hogy menjetek a testvéretek után, hogy tereljük gyerekeiket erre a helyes útra. „Megmentesz egy lelket, a tiéd is megmenekül. Vidd oda Jézushoz az embereket. Ahogy én elmegyek a fogvartartakhoz, mert nemcsak lélekben

megtért embernek lehet hinni, ő a legnagyobb jel.”

A szentmise végén személyes áldást kapnak az emberek. Székely János, Dúl Géza, Orsós Zoltán előtt sokáig kígyózik a sor.

Ebéd után újra megszólal a szendrőládiakkal az ének. A Nyíregyházi Egyházmegye csapataival aztán mi is búcsúozunk Szentkúttól. Hogy mit éltek át, a hazaúton egy fagyalt mellett fogják megbeszélni, hogy mindazt az élményt, amivel gazdagodtak, elvigyék a távolabb állóknak.

Trauttwein Éva
Fotó: Merényi Zita

A Magyar Máltai Lovagok Szövetségének (MMLSZ) június 27-i, Keresztelő Szent János ünnepéhez kapcsolódó rendi szentmiséjét Cserháti Ferenc, a külföldi magyarok lelkipásztori ellátásával megbízott esztergom-budapesti segédpüspök, a rend főkáplánja mutatta be a Budavári Nagyboldogasszony- (Mátyás-) templomban, mely alkalmából tizenegy új várományost vettek fel a rendbe.

Az ünnepi szentmise keretében Szabadhegy Kristóf, az MMLSZ elnöke a rend tagjaivá avatta Vágvölgyi Ritát, Schaller-Baross Ernőt, Gidófalvy Elemért, Major Balázst, Kollár Imrét, Beöthy Csanádot, Kolossváry Endrét, Batthyány Benedeket, Cseréy Györgyöt, továbbá a rend káplánjává Martos Levente Balázst, a Közpon-ti Papnevelő Intézet (KPI) rektorát és Tóth Tamást, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) titkárát.

Cserháti Ferenc püspök szentbeszédében aláhúzza: a keresztény jótekonkodás már kezdettől fogva az Egyház szerves tartozékát, alkotóelemét képezte.

Az ősegyházban kibontakozó szeretetszolgálat Krisztus

folytatjuk. A II. vatikáni zsinat atyái ugyancsak az ősegyház nyomdokain haladnak, amikor az Egyház jótekonkodási szolgálatát újrafogalmazták és így buzdítanak: „Az ember tehát, amikor a teremtett javakat

használja, köteles úgy tekinteni jogszerűen birtokolt vagyont, hogy az nemcsak a sajátja, hanem egyúttal közös is; közös abban az értelemben, hogy ne csak neki magának, hanem másoknak is hasznára lehes-

Új tagokkal bővült a máltai lovagrend

sen” (GS 69) — mondta Cserháti Ferenc.

A homíliát követően került sor a rend új tagjainak avatására, melynek keretében Cserháti Ferenc megáldotta a templomi öltözeteket és a rendi jelvényeket. A rend új tagjainak beiktatását Szabadhegy Kristóf, az MMLSZ elnöke vezette.

A római székhelyű Szuverén Máltai Lovagrend (SZML) – teljes nevén: Jeruzsálemi, Rodoszi és Máltai Szuverén Ispotályos Szent János Lovagrend – 1050 körül kezdte el működését Palesztinában. Egyházi laikus rend, katonai-

lovagi és nemesi hagyomány-nal. Jelenleg mintegy 13 500 tagja van. A rend nagymesteri helytartója Fra’ Marco Luzzago.

Az SZML a világ 104 országával tart fenn diplomáciai kapcsolatot, magyarországi szervezete a Magyar Máltai Lovagok Szövetsége. A lovagrend feladatai közé tartozik a karitatív és szociális munka, valamint a hitélet ápolása. A Szuverén Máltai Lovagrend magyarországi segélyszervezete a Magyar Máltai Szeretetszolgálat.

Kuzmányi István
Fotó: Császár Szabolcs

Az eucharisztikus élet a közösség szíve

Erdő Péter felszentelte a felső-krisztinavárosi templomot

A felső-krisztinavárosi Keresztelő Szent János-plébánia június 26-án este szentmise keretében tartotta a templom búcsúünnepét. Erdő Péter bíboros, prímás mutatott be koncelebrált szentmisét, egyúttal felszentelte a templomot, ami annak idején, nyolcvan évvel ezelőtt elmaradt. A koncelebrálók között volt Pákozdi István, a templom plébánosa.

szakadt el a valóságtól, hanem nagyon is életközeli volt. Nem azt követelte, hogy mindenki vonuljon a pusztába és hagyjon fel foglalkozásával. Határozottan amellel szolt, hogy ki-ki a maga helyén igyekezzen igaz ember lenni.

Hogy ez miképpen lehetséges, azt az ő életének két vonása világítja meg.

Először is: alázatos volt. Nem hitte magát legnagyobbak, egyetlennek. Tudta, hogy ő

Az ünnepi eseményre a templom megtelt hívekkel. A szertartás előtt Szőkefalvi-Nagy Gábor templom- atya üdvözölte a főpásztort.

Erdő Péter bíboros megáldotta a vizet, majd a hingtóvel a szentély közepéről meghintette a falakat és a népet. Ezt követően elmondta a felszentelő imádságot. Majd a bíboros a jobb oldali falakon lévő hat márványkeresztet kente meg, míg Pákozdi István plébános a bal oldalon lévőket.

Erdő Péter bíboros a szentmise homíliájában hangsúlyozta: azért imádkozunk, hogy a felső-krisztinavárosi plébánia közössége tartós, erős, a hitben példát adó missziós közösségként állandó és megkerülhetetlen hivatást töltsön be itt, a budai hegyek kapujában. A plébániai közösséget összetartó erők egyike a plébánia temploma és annak védőszentje, aki az egész közösség pártfogója.

Hosszú évtizedek óta működik már ez a hely, de különböző elképzelések voltak arról, hogy további építkezések útján kissé másutt, kissé más formában építenek majd templomot. Ezért kezdetben ezt a szent helyet csak megáldották. Mára azonban létrejött a plébánia modern kultúrháza, amely a templommal és a plébániaépülettel együtt szolgálja a hívó közösség életét. Amikor ma teljesítettük Pákozdi István plébános atya kérését, és felszenteltük a templomot, akkor ezt abban a reményben tettük, hogy itt az eucharisztikus élet, a szentségek kiszolgáltatása és Isten szavának tanulmányozása tartósan jelen lesz.

Ez alkotja a közösség szívét. Innen fakad az élő víz, amely képes termővé varázsolni körülöttünk az életet – mondta a bíboros.

Erdő Péter arról is beszélt, hogy a templom védőszentjének szigorú erkölcsi tanítása nem

csak „a pusztába kiáltónak szava” (Lk 3,4), hogy nem magához kell hódítania az embereket, hanem Istenhez kell vezetnie őket és a Megváltóhoz, Jézus Krisztushoz.

Másodszor: Keresztelő Szent János bátor ember volt. Ki merte mondani az igazságot akkor is, ha abból neki nagy baja származott. Ezért viselt börtönt, ezért adta az életét.

A hit örömet, életünk Krisztushoz kapcsolását, a keresztény tanúságtétel bátorságát és alázatát kérem a mai ünnepen hívó közösségünk minden tagja számára, és Isten bőséges áldását, Keresztelő Szent János közbenjáró segítségét a felső-krisztinavárosi plébánia egész közösségének – zárta beszédét a bíboros.

A szentmise végén, még az áldás előtt Erdő Péter bíboros örömmel jelentette be, hogy a plébánia újra káplánt kapott, Tihanyi Péter atya személyében, aki augusztus 1-jével foglalja el helyét és kezdi meg szolgálatát a közösségben.

A szentmisén a zenei szolgálatot a plébánia Scholája, a Capella Christiana végezte; vezényelt Tőkés Tünde karnagy.

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

A szeretet útján

A Katolikus Karitás jubileumi gyalogos zarándoklata

A Katolikus Karitás megalakulásának 90. és újjáalakulásának 30. évfordulóját ünnepli 2021-ben. A kettős jubileum apropóján egy 90 kilométeres zarándoklatot szerveztek Székesfehérvárról Homokbödögére június 30. és július 3. között.

A zarándokok részvételével június 30-án Spányi Antal püspök, a Katolikus Karitás elnöke mutatott be szentmisét Székesfehérváron, a Prohászka Ottokár-emléktemplomban Écsy Gábor országos karítaszigazgatóval, Szi-jártó László veszprémi karítaszigazgatóval, Ugrits Tamás székesfehérvári egyházmegyes pasztorális helynökkel és Tóth Tamás helyi plébánossal együtt.

A főpásztor köszöntötte az indulás helyszínén a jubileumi zarándoklat résztvevőit, akik az ország minden részéből érkeztek, tizenhat egyházmegye karitászcsoportjait képviselve.

A karitászok azért vállalkoztak gyalogos zarándoklatra – tudtuk meg Zagyva Richárdtól, a Katolikus Karitás országos igazgatóhelyettesétől –, mert ennek keretében szeretnének hálát adni a segélyszervezetért, önkénteseiért, a szeretetszolgálatot végzőkért, a rászorulóknak, valamint azért, hogy a „szeretet útját” járva közösen imádkozzanak és elmélkedjenek a másokat szolgáló szeretetről.

„Krisztusra hangolva végezhetjük csak munkánkat, szolgálatunkat, Krisztus szeretetének befogadásával. Ennek a zarándoklatnak is az a célja, hogy közelebb vigyen Krisztushoz, nem pusztán azért, mert jó nekünk Krisztus mellett lennünk, vele bensőséges kapcsolatba kerülnünk, hanem azért is, mert Ő min-

ket egy sajátos küldetésre, szolgálatra hívott meg” – hangzott el Spányi Antal beszédében.

A püspök a karitásztevékenységet így jellemezte: „Szolgálatunk kifejezetten arról szól, hogy Krisztus szeretetét kell sugározni és vinni az embereknek. A tekintetünkben, a hangunkból, gesztusainkból, az értük hozott áldozatunkból, egész életünkben az Ő szeretetét kell megérezniük. Ezért fontos, hogy egyre közelebb kerüljünk Krisztushoz, hogy a befogadott szeretetet egyre inkább csorbítatlanul, tisztán, épen, a maga teljességében tudjuk továbbadni azoknak, akik ezt várják, akiket az isteni gondviselés hozzánk irányít.”

A szentmise végén a főpásztor megáldotta a zarándokok zászlóit, és az áldás szavai után személyesen adta át azokat jókívánságai kíséretében az útnak indulóknak. A zarándokok a lelki útravalóval ellátva azzal a reménnyel indultak útnak, hogy felajánlásukkal sok kegyelmet imádkoznak ki szolgálatuk végzéséhez és mindazok számára, akiket szívükben magukkal visznek.

A jubileumi zarándoklat kiindulópontja a szociális, karitatív szellemiséget elmélyítő Prohászka Ottokár városa volt, célállomása a gazdasági válság miatt létrehozott Szent Erzsébet Karitás Központ egykori vezetője, a budapesti Karitás érseki biztosa, Mihalovics Zsigmond szülőfaluja. A négynapos út Bakonykútin, Bakonyánán és Bakonybélén át vezetett Homokbödögére, ahol Udvardy György veszprémi érsek mutatott be szentmisét, ünnepélyesen lezárva a jubileumi zarándoklatot.

Forrás: Székesfehérvári Egyházmegye
Fotó: Somogyi Tamás

Öltsük magunkra mi is a krisztusi arcot!

A pécsi székesegyház búcsúja

A pécsi Szent Péter és Szent Pál-székesegyház védőszentjeinek főünnepén Felföldi László pécsi megyéspüspök szentmisét mutatott be az egyházmegye főtemplomában.

Szent Péter és Szent Pál apostolok vértanúsága üzenet. Különös ajándék a közösségünk Krisztus mellett. Egységükkel megerősítenek bennünket a mi papi, egyházi közösségünkben, hogy megértsük: Krisztus minket is ugyanerre hívott. Tanuljuk meg, amit kell, s azután mondjuk el üzenetét a szívünkkel, az ajkunkkal és az életünkkel, ahogyan Szent Péter és Szent Pál apostol tette – fogalmazott köszöntőjében a főpásztor, majd hálát adott azért, hogy Mayer Mihály nyugalmazott püspökkel és a pap testvérekkel együtt imádkozhatnak és ünnepehetnek.

Krisztus választott ki, és ő hívott meg bennünket – hangsúlyozta homíliája kezdetén Felföldi László, utalva arra, hogy Szent Pétert és Szent Pált is Jézus hívta a szolgálatra. Ezután a két főapostol alakját elevenítette fel beszédében.

Szent Péterről szólva felidézte az apostol római tevékenységét, és életének azt az eseményét, amikor a keresz-

tényüldözés idején úgy döntött, hogy menti az Egyházat és a saját életét. A legenda szerint menekülés közben a város határában találkozott Jézussal, és megkérdezte tőle: „Hová mész, Uram?” Jézus azt felelte, visszamegy Rómába, hogy ismét meg-

feszítsék. Péter ekkor megfordult, és visszatért a városba.

Hová mész? Hová tartasz? Ha magunkra és keresztény küldetésünkre tekintünk, nem ugyanezt a menekülést tapasztaljuk? Mintha távolodnánk attól, amiért jöttünk, ami-

re Krisztus meghívott bennünket, s amiért mi igent mondtunk a hívására. Ma este Krisztus tőlünk kérdezi: Hová mész? Hová tart az életed? Távolodsz, menekülsz, elbizonytalanodtál? Milyen a hited? Mítől félsz? Mit akarsz megmenteni? És mit, kit akarsz szolgálni?

Az a szellemi, lelki út, amelyet járva élek, mindaz, amit olvasok, hallgatok, nézek, hová visz engem? Ha ezen az úton haladok tovább, mi fog történni velem?

Hányszor és hányszor előfordul, hogy Krisztus ott áll az utunk szélén, és azt kérdezi tőlünk: Hová tartasz? Ő mindig visszafelé megy, oda, ahol üldözés van, ahol nehéz az élet, ahol szembe kell nézni a próbatétellel. S azt kéri, hogy ne félj, hanem te is fordulj vissza, hiszen ott van szükség rád. Ne távolodj magadtól és az eredeti szeretetedtől!

A püspök Szent Pál életéből azt a jelenetet idézte fel, amikor Jézus „elcsípi” őt a damaszkuszi úton. Pál (Saul)

is kérdez: „Ki vagy te, Uram?” Tudni akarja, ki az, aki meg tudja állítani őt, a harcost, aki üldözi Jézust. Ezt a harcos férfit harcos követőjévé formálja Jézus. Pál lesz az, aki tudomásul veszi, hogy a krisztusi üzenetnek van egy harcos oldala is.

A lélek, a szív útja nem sima, a léleknek nem csendes úrnapi körmene van, hanem küzdelme, feszültsége, sebei – fogalmazott Felföldi László, majd így folytatta: „Az értelmi, érzelmi egyensúly ebben a küzdelemben az életünk biztonsága, amelyért megharcoltak az apostolok.”

Szentbeszédét Reményik Sándor *Istenarc* című versével zárta a püspök. Az ünnepi szentmise végén áadták a Pécsi Egyházmegye díját, amellyel plébánosi jelölések alapján minden évben olyan plébániai munkatársakat ismernek el, akik hosszú időn keresztül a közösség megerősítésére végezték szolgálatukat. Idén a magyarszéki plébániáról Fink Károly, az olasz plébániáról, Szederkényből Guhr Henrikné, a tamási plébániáról Révész Ottó részesült kitüntetésben.

Forrás és fotó:
Pécsi Egyházmegye

Folytatódik az evangélium csodája

Diakónusszentelés Szombathelyen

Június 26-án a szombathelyi székesegyházban Székely János megyéspüspök diakónussá szentelte Majlát Tihamért és Rácz Ágostont.

„Kétezer éve mindig akadtak olyan emberek, akiket egészen betöltött Jézus evangéliuma, akik egész életüket az emberek szolgálatára szentelik, akik megvallják és továbbadják az evangéliumot. Kétezer éve folytatódik az evangélium csodája” – mondta bevezetőjében a főpásztor.

A megyéspüspök a szentmise elején köszöntötte a szentelésük jubileumát ünneplő papokat. Szentbeszédében Székely János – utalva az evangéliumban elhangzottakra – kiemelte: Jézus nem szolgál, hanem barátainak nevezte az apostolokat. Feltárta előttük titkait, ahogy a barátoknak szokás, közel engedte őket a szívéhez.

Ti is arra kaptatok meghívást Jézustól, hogy az ő barátai legyetek. Titeket is közel enged

szívéhez, feltárja titkait, átadja önmagát nektek, hogy másnak is ajándékozzátok őt.

Mit is jelent a papi szolgálat ajándéka, amelyet papként is élnetek kell? – tette fel a kérdést Székely János.

A diakónus Istentől megérintett ember. Olyan, mint az apostolok, akik alig ismerték Jézust, de ahogy megszólította őket, azonnal elhagytak mindent érte.

A diakónus sugárzó ember: só és világosság, az evangélium hirdetője. A világnak szüksége van olyan emberekre, akik az evangéliumot hirdetik, ezzel vigaszt és reményt adnak az embereknek.

A diakónus szolgálóvá rendelt ember, hiszen Krisztus is azt mondta: nem azért jöttem, hogy nekem szolgáljanak, hanem, hogy én szolgáljak másokat és odaadjam az életemet váltságul sokakért.

Ez Jézus útja: a búzamező útja, amely elhal, hogy sokszoros termést hozzon.

Legyetek jókedvű adakozók, akik örömmel adják oda az életüket – mondta a szombathelyi megyéspüspök, majd néhány személyes jótanáccsal is bátorította Tihamért és Ágostont.

A szentbeszédet a szentelési szertartás követte.

A szentmise végén a diakónusokkal, valamint a jubiláns papokkal együtt imádkoztak Szent Márton oltáránál, kérve a szent közbenjárását.

Forrás és fotó: Szombathelyi Egyházmegye

Isten szeretetét felismerve

Aranymisét ünnepeltek Ajkán

Pappá szentelésének 50. évfordulóját ünnepelte Bakos Frigyes tiszteletbeli kanonok, ajkai esperes, plébános. A június 20-án az ajkai Jézus Szíve-templomban bemutatott hálaadó szentmisén koncebrálta Takáts István általános helynök, Tornavölgyi Krisztián érseki irodavezető, a jubiláns jelenlegi és korábbi káplánjai, valamint több paptestvér a Veszprémi Főegyházmegyből és azon túlról.

A szentmise előtt a jubiláns magára öltötte az erre az alkalomra készült aranszínű miseruhát. A hetvenhárom éves Frigyes atya több mint három évtizede szolgál az ajkai plébánián; a káplánokkal közösen ellátja a különböző városrészeket, a környező településeket, valamint lelkiigazgatója a tósoki katolikus iskolának.

Takáts István érseki általános helynök szentbeszédének középpontjában a hálaadás fontossága állt. Kiemelte, a kimondott hála kötelez, az elmaradt hála viszont megkötöz; ha az életünkben eltűnik a hála, akkor előbb-utóbb megjelenik az irigység, a sértettség, a félelem, az örömtelenség.

Mi itt, az aranymisén a kimondott hálát szeretnénk megélni, annak örömet, hogy ötven év papi szolgálatát ünnepehetjük. Az elmúlt fél évszázadnak sok gyümölcse van, amelyet mi is élvezhetünk – emelte ki a helynök, akit rokoni szálak is fűznek az ünneplő atyához. Hangsúlyozta, hogy a Krisztushoz való hűség maga egy tanúságté-

tel; Frigyes atya hűsége, bizalma, szolgálata bennünket is gazdagabbá tesz.

Isten újra hív segítőt, a gyümölcsöt általunk akarja meghozni. Mindig vannak

ennek szellemében működni.

A szónok emlékeztetett arra is, hogy hálát kell adnunk ezért a szolgálatáért és mindazokért, akik elfogadták Frigyes atya életét, imádkozni tanították, megmutatták neki, hogy minden helyzetben jó az Istenhez tartozni, megszentelni a hétköznapiakat, az örömet és a gyászt is ennek szellemében megélni. Ajándék, ha felismerjük azokat a helyzeteket, amelyeken keresztül Isten gazdagítja az életünket.

bátrak, akik ezt a bizalmat felismerik és életüket abban élik le. Isten arra hív bennünket, hogy legyünk a szeretetének a követői. Általunk akar reményt adni, gyógyítani, általunk akarja eljuttatni másokhoz az örömhírt. Isten szeretetét felismerni kell, nem pedig kiérdemelni, majd itt és most

A szentmise végén – az aranymisés áldás előtt – köszöntők hangzottak el, majd újabb ajándékok várták az ünneplő jubiláns atyát, aki a töle megszokott vidámsággal fejezte ki köszönetét a vele ünneplőknek.

Forrás és fotó: Veszprémi Főegyházmegye

Megújult az upponyi és a sáta templom

Megújult a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Uppony, valamint Sáta temploma. Mindkét településen június 20-án áldotta meg Ternyák Csaba egri érsek a templomot.

Ternyák Csaba érsek szentmise keretében áldotta meg a négy év alatt kívül-belül teljesen megújult upponyi Szent Cecília-templomot. A munkálatok egyházmegyei támogatásból és a hívek adományából valósultak meg. A főpásztor a szentmisében megköszönte a hívek nagylelkűségét, mellyel hozzájárultak a templom felújításához.

A sáti Olajbanfőtt Szent János-templomban kettős ünnepet ünnepeltek: a kívülről megújult templom megáldását, valamint azt, hogy a szentmise keretében Ternyák Csaba érsek nyolc fiatalnak kiszolgáltatta a bérmlás szentségét.

A templom felújítása az Európai Unió és az Egri Főegyházmegye támogatásával valósulhatott meg.

Forrás és fotó: Egri Főegyházmegye

GYŐRI EGYHÁZMEGYEI KARITÁSZ

Szintet lépett a harkai Kuckó-projekt

Foglalkoztatóavatóval és jótékonyági koncerttel ünnepelte június derekán a Győri Egyházmegyei Karitás, hogy harkai csoportjának és a környékeliek széles összefogásának köszönhetően szintet lépett a fogyatékkal élő helyi fiatalok segítése.

A Kuckó-projekt története 2016-ra nyúlik vissza, amikor a Győri Egyházmegye akkori vezetése, Pápai Lajos püspök, Szabó György karitászigazgató, Németh Antal harkai esperes-plébános, illetve Dobos Tiborné Gyöngyi harkai karitászcsoport-vezető közös gondolkodásba kezdett egy fogyatékkal élőket foglalkoztató segítő ház tervéről.

A helyi közösség által erre a célra ajánlott harkai plébániaépület átalakítási tervei két évvel később készültek el. Célja a fogyatékkal élők nappali ellátásának helyi megvalósítása, amit Veres András győri megyéspüspök és Lőrincz Attila karitászigazgató is támogat.

A folyamatosan zajló háttér-munka most új szakaszba lépett: a fogyatékkal élő gyermekekből, szüleikből és segítőikből formálódó, évek óta terápiais foglalkozásokon részt vevő közösség új otthonát kapott egy soproni család magánfelajánlásából egészen addig, míg megvalósul a plébánia átalakítása.

A június 17-én tartott megnyitón beszédet mondtak Németh Antal atya, Lőrincz Attila, Dobos Tiborné, valamint Kovácsné Horváth Ildikó és Sulyok Andrea szülők. Az ünnepséget Tóth Bence szavalása, valamint Gyulai Melinda hegedűművésznek a Gida-patak-nál felhangzó játéka tette szembé.

A Kuckó csinosítását a lelkes szülőcsapaton túl Sulyok Andrea

segítette, aki a fiatalok által korábban készített munkadarabokból ízléses bemutatósarkot varázsolt. A most megnyílt Kuckóban a fiatalok folytatni tudják az iskolában megtanult szövegszöveget és kósfaragást, új területként pedig a keramikusszakmát próbálják ki. Az első foglalkozásokhoz a győri karitászközpont biztosítja az alapanyagokat, emellett segítséget nyújtott az elmúlt hetek szövőszék-felajánlásaiban is.

Az összefogás részeként június 19-én jótékonyági koncert keretében hangzottak fel Zorán-dalok a harkai Szent Péter és Pál-templomban. Az est előadói, Orbán Júlia (vers), Haász Sándor (ének) és Kedmenecz József (gitár) az első hívó szóra elvállalták a koncertet, melynek bevezetőjeként Dobos Tiborné beszélt az est létrejöttének céljáról, majd a szülők nevében Kovácsné Horváth Ildikó szövegezte a vendégekhez. Ezt követte Vilmánszki

Dórika megható verse a másságról, majd Sulyok Andrea mesélte el az adománygyűjtő perselyre írt szöveg és a résztvevőknek ajándékozott (a fiatalok által festett) kövek történetét. Hangsúlyozta, a rendezvény fontos távlati célja a társadalmi érzékenyítés, hiszen a fogyatékos-ság nem egy különös, furcsa állapot, hanem olyan életjelenség, ami itt van közöttünk a mindennapokban, és amitől csak addig idegenkedünk, amíg bezárjuk a szívünket. A jótékonyági koncert során százötvenhat ezer forint gyűlt össze a Kuckó támogatására.

A kuckó szó magában foglalja a melegséget, a törődést és a szeretetet, melyet a segítők reményei szerint minden résztvevő megízlelhet a foglalkozások során.

Szöveg és kép: Győri Egyházmegyei Karitás, Harkai karitászcsoport

Aki a legkisebb köztetek, az a legnagyobb

Bocsák Gábor az apaságról és a zenéről

(Folytatás az 1. oldalról)

– Fiatalon nem gondoltam volna, hogy ennyi gyerekem lesz, bár nagyon tetszett a feleségem családja. Eleinte mindig nyitottak voltunk egy újabb gyermek érkezésére. A harmadik születése után Ancsa elkezdett foglalkozni a természetes családtervezéssel. Petinél, a hatodik gyermekünknel a feleségem terhességi toxémiát kapott. Komolyan próbára tette a hitünket ez az időszak. Sokan felelőtlennek tartottak minket a gyermekvállalás miatt. Négy évre rá megszületett Ambrus, öt évvel később Bálint. Újabb három év elteltével, amikor már senki nem számított rá, Ancsa negyvenhat évesen életet adott a legkisebb fiunknak. Az utolsó terhességek egyre nehezebbek

tésből. Emlékszem, édesapám sokat foglalkozott és játszott velünk, általában fociztunk, sakkoztunk.

– Van olyan tulajdonság, amit önkéntelenül átvett az édesapjától?

– Hirtelen haragú vagyok, mint ő. Nemrég történt egy ilyen eset. Reggelente el szoktuk olvasni az aznapi evangéliumot. Bálintka iskolába ment az autóban épp a mennyországról kérdezgetett, hogy milyen lehet, hol van, amikor majdnem belém jött valaki az úton. A sofőr kiabált, még neki állt feljebb. Aztán meg nekem. Utólag nagyon szégyelltem magam. Amikor négy kicsi gyerekünk volt, gyakran kiabáltam, idegeskedtem, ezt állandó kudarcélményként éltem meg. A nagyobb gyerekeimmel

Sokáig beszélgettünk, rengeteget segített nekünk. Másnap este az egész család velünk volt. A sógorom görögkatolikus pap, misét is mondott. Egy hétig a gyerekeimmel mindannyian a nappaliban aludtunk szivacsokon, esténként rózsafüzért mondtunk. Azt éltük át, hogy most már nem tudunk mi vigyázni Kisfecóra, ezért a Szűzanyára bízunk. Ancsának ez még sokkal nehezebb volt, mint nekünk, hiszen ő kötődött hozzá a legjobban.

Szombaton halt meg Kisfecó. Ez volt a pénteki olvasmány a zsidókhoz írt levélből: „Ne hanyagoljátok el a vendégszeretetet, mert ezáltal némelyek tudtukon kívül angyalokat láttak vendégül!” Ő már egy kis angyal... Az is nehéz volt, hogy éppen Kinga huszadik születésnapján

– Hogyan lehet ilyen gyászban dolgozni?

– Az első héten senki nem ment iskolába, együtt voltunk itthon vagy kirándultunk. Sok kérdés előjött, így volt idő megbeszélni ezeket. A munkába állás nem volt nehéz, bár sokszor el kellett mondanom, mi történt, és nem mindenki értette meg, hogy a babánk már a Jóistennél van.

– Milyen értékeket szeretne mindenképpen továbbadni a gyerekeinek?

– A feleségemmel az istenkapcsolatot tettük az első helyre. Az esküvői meghívónkon ez állt: „Keressétek elsősorban Isten országát, és a többi megkapjátok hozzá.” Ez volt a

éli meg a kamaszkorát is, de a konfliktusok feloldódtak.

– Láttam olyan képeket a családról, amelyeken együtt zenélnek.

– Mindenki tanult zenét, de a nagylányom nyolcadikos korában abbahagyta a zeneiskolát. Nem erőltettük, hogy folytassa, pedig nehéz volt, hogy csak ő maradt hangszer nélkül. Együtt énekelnünk könnyebb, a családi zenekarunkat végül nem tudtuk létrehozni. Az iskolából kóruskottákat hoztak haza a gyerekek, néger spirituálékat és olyan modernebb műveket, amik nekik is tetszettek. Kialakult egy jó kis repertoárunk, amit bármikor elő tudunk adni. A négy nagy magánéneket is tanul, ami a saját ötletük volt.

– Egy zenész sokszor utazik a zene-karral, esti fellépéseken szerepel. Hogyan maradt ideje a családjára?

– Egy évig az Operaházban dolgoztam egész állásban. Este, hétvégen vagy ünnepnapon is koncerteztünk, ez tarthatatlan volt. Most a MÁV Szimfonikus Zenekarban vagyok félállásban, emellett négy délután hegedűt tanítok a Szent István konzervatóriumban és a zeneiskolában. Ennyi belefér, így jelen tudok lenni a család életében. Két gyermek is jár zenei tárgyakra a konzervatóriumba, ügyesek. Országos versenyen Peti kétszer is második lett.

– A Szent Család szobra itt van Kisfecó fényképe mellett a családi oltáron. Mit jelent Önnek Szent József?

– Amikor már öt éve együtt jártunk Ancsával, szeretnénk volna összeházasodni, de nem tudtunk hova költözni. Nem akartunk a szülőknél élni. Az anyósom biztatására Szent József-kilencedet imádkoztunk. Ahogy vége lett a kilencednek, telefonált egy atya, hogy van egy lakása, ahová beköltözhetünk. Elég rossz állapotban lévő önkormányzati lakás volt, de örültünk neki. Mire eljött volna a költözés ideje, az önkormányzat felújítandónak minősítette az ingatlant, és cserébe kaptunk egy kisebb, de szebb lakást. Szent Józsefhez azóta is szoktunk imádkozni.

Az alakja számomra különösen érdekes. Hozzá szólt a Jóisten, és nem Máriához, ő kapta az álmokat. Isten rá bízta a fiát és Máriát, ő volt a családfő. Vállalta mások előtt, hogy Mária gyermeke az Istentől van. Barlangban szülni, az ismeretlenbe menekülni – ezek nem mindennapi nehézségek, és ő mindeközben biztonságot adott a családjának. Jézus tőle tanulta meg, mit jelent férfinak lenni, dolgozni. Isten Fiának az életében elengedhetetlen volt, hogy legyen egy földi apja, mert emberként így lett egészséges személyiség.

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

2019. október 20-án a Szent János Apostol Katolikus Általános Iskola és Óvoda alapításának 20. évfordulóján a Bocsák család adott koncertet (fotó: Lambert Attila)

voltak, szorongással jártak, de aki érkezett hozzánk, azt elfogadtuk.

– Hogyan élte meg, hogy apa lett?

– Ahogy egymás után születtek a gyermekeink, egyre jobban tudtam kapcsolatot teremteni a babáinkkal, főleg fél éves koruk után, amikor már kezdett kibontakozni a személyiségük. Utólag felismertem, hogy huszonöt évesen még nem voltam érett az apaságra, pedig sokat készültem rá, könyveket olvastam. Világos elképzelés élt bennem arról, hogyan kellene szülőnek lenni. Az élet később megmutatta, hogy az apaság nem egészen arról szól, mint hittem.

– Milyen apai mintát hozott magával?

– Gyerekként ritkán éltem meg a teljes elfogadást, azt, hogy sikerek és teljesítmények nélkül is jó vagyok. Később tudatosult bennem: nem kell produkálnom ahhoz, hogy mások elfogadjanak, és értékesnek éljem meg magam. Elhatároztam, hogy a gyerekeimet inkább így szeretném nevelni, nem akarom teljesítményre kényszeríteni őket. Olvastam valahol, hogy egy apa azzal teheti a legtöbbet a gyerekeiért, ha szereti a feleségét. Mindig törekedtem arra, hogy ezt megélejem. A feleségemmel a kapcsolatunk olyan, mint a növényeknek a napfény: a gyerekeim növekedni tudnak ebben a légkörben.

– Miért hálás a szüleinek?

– Anyagi szempontból mindent megkaptam tőlük. Amit fontosnak tartottak, azt önzetlenül megadták, szép élményekkel ajándékoztak meg. Eljutottunk például Amerikába, ami 1981-ben nagy szó volt. Ez a ház is az ő segítségükkel lett a miénk, nem a tanári és a zenekari fize-

könnyebb nekem, őket nem kell minden este két órán át fürdetni, etetni, altatni. A nagylányom most huszonhat éves, a legkisebb fiam, Bálint nyolc, és Kisfecó négy lenne...

– Hogyan vesztették el a kisfiukat?

– Kisfecó 2017. február 4-én halt meg, három hónapos korában. Előző este koncertem volt, későn értem haza. Mindenki lefeküdt már. Arra ébredtem, hogy Ancsa felsikolt. Amint megláttam a kisfiunk arcát, azonnal éreztem, hogy meghalt. Kocsival rohantunk a közeli mentőállomásra, hátha lehet még segíteni. De nem lehetett. Bent tartottak minket. A lakásunkra kiment a rendőrség, megvizsgálták, hogy természetes volt-e a haláleset, és lezárták a szobát. A mentőállomásra megérkezett a halottkém, mi fel sem fogtuk, mi történt. Mondták, hogy most már ne nézzük meg a babát, de mindenképpen látni akartuk őt még egyszer, utoljára. Kis keresztet rajzoltunk a homlokára, megsimogattuk. Máig emlékszem arra az érzésre... Jó, hogy ezt megtettük, mert addigra kisimult a kis arca, és olyan volt, mint annak előtte. Még a mentőállomáson voltunk, amikor az jutott eszembe, ennek a tragédiának csak az lehet az üzenete, hogy szeressük jobban egymást. Az értelmetlenség érzése ugyanakkor gyakran ráült a szívünkre. Minek volt ez az egész? Hiszen nehéz volt a terhesség is. Mire volt jó ez a három hónap? Miért történt ez? Most már nem gyötörnek ezek a gondolatok, nem érezzük, hogy értelmetlen lett volna Kisfecó rövid földi élete, hiszen az örök boldogságban él Istennel. Ha erre gondoltunk a gyászunkban, ez megnyugtatót minket.

Épp aznap este jött volna hozzánk lakásszentelésre Marton Zsolt atya, aki most már váci megyéspüspök.

történt mindez. Ez nem lehet kiszúrás – gondoltam –, a Jóisten nem akar elrontani egy ünnepet. Kinga születésnapja most már Kisfecó égi születésnapja is.

– Később biztosan sokszor erőt vett mindannyiukon a keserűség. Hogyan tudták feldolgozni a gyászt?

– Olyan volt, mintha a vízen járnánk, mint Péter: amíg Jézust nézte, a felszínen maradt, de ha elfordította róla a tekintetét, süllyedni kezdett. Amikor próbáltuk Isten szeretetében, rá tekintve látni ezt a halálesetet, nem süllyedtünk el. De amint túlságosan elborítottak bennünket a fájdalmas gondolatok, hogy meghalt a gyermekünk, és ez mennyire értelmetlen, milyen szörnyű, akkor nagyon mélyen voltunk. Nem akartuk gyorsan elfelejteni Kisfecót, hanem fel akartuk dolgozni az elvesztését, és tudtuk, hogy a gyerekeinknek is meg kell tenniük ezt.

– A gyerekek hogyan élték meg a kistestvérük elvesztését?

– Sokat beszélgettünk róla és arról, hogy bár Kisfecó köztünk a legkisebb, most mégis ő a legnagyobb. Ő volt a legutolsó, és most ő a legelső: a családjunk egy lábballal már a mennyországból van. Az az érzésem, a gyerekeket nagyon segíti a hitükben az, hogy Kisfecó volt és van. Szembesültek azzal, hogy ez az élet nem a végállomás, nem a végcél. Azóta is előfordulnak gondok, problémák, de nagyobb lett köztünk a szeretet. Rendszeresen levelet írunk Kisfecónak a születésnapján és a halála évfordulóján. Évente többször kimegyünk hozzá a temetőbe, és az esti imákban mindig megemlítiük. Amikor köszöntünk valakit, felsoroljuk a védőszenteket, és mellettük a kicsi babánkat is.

vezérfonal az életünkben. Az esti imákat kiskoruktól együtt mondtuk a gyerekekkel. A karanténidőszak alatt a feleségem családjának online csoportjával együtt imádkoztunk a rózsafüzért. Mindig az esti ima volt a legfontosabb a napban, ez soha nem maradhatott el.

– Mit szeretne még közvetíteni a gyerekeinek?

– Fontosnak tartom, hogy kapcsolatban maradjak a gyerekekkel, hogy ráhangolódjak arra, ami bennük van, ami mozgatja őket. Szeretném, hogy érezzék, nekem is fontos az, ami nekik, megértem őket, lélekben közel vagyok hozzájuk. Szeretném, hogy szívesen elmondják, ami foglalkoztatja őket, és hogy átéljék, jó megnyílni. A felnőttek gyakran megmondják a gyerekeknek, mi a jó neki. Én inkább azt tartom lényegesnek, hogy rácsodálkozzak arra, milyen ő igazából, és ne a saját elképzelésem akarjam megvalósítani benne. Hagyjam, hogy azt érezze, amit érez. Az bontakozzon ki benne, amit a Jóisten beletett. Bízni akarok a gyerekeimben, hinni abban, hogy a Jóisten őket is vezeti, és nem fognak ostobaságot csinálni.

– Mennyire volt nehéz kamaszkoruk a lányoknak és a fiúknak?

– A nagyobbik lányom kiskorától lázadó alkat, ő intenzívebben élte meg a kamaszkorát, a másik lányom meg szinte nem is volt kamasz. Az egyik fiam nem lázadt ugyan, de voltak váratlan húzásai. Kisfecó halála után egy évvel egyszer komolyabban összevitattokztunk, és másnap reggel nem találtuk az ágyában. Nagyon megijedtünk, senki nem tudta, hol van. Aztán megtaláltuk a kertben, ott aludt. Minden gyerekünknél más, és máshogyan élte vagy

Aki az Isteni színjátékban nincs benne, nem is létezik

Beszélgetés Hoványi Márton teológussal Dante művéről

A szépre érzékeny gondolkodók iskolája és közössége, a MűGond idén február 24. és május 14. között Digi-ta'Commedia címen online mesterkurzust tartott, amely művészeti, teológiai és filozófiai szempontból is átfogóan értelmezte a világirodalom talán legnagyobb alkotását, az Isten színjátékot. Az előadók az eseménysorozattal a szerző, Dante Alighieri halálának 700. évfordulójára emlékeztek. A kezdeményezés Hoványi Márton irodalomtudós, katolikus teológus, a MűGond társalapítója vezetésével jött létre. Vele beszélgettünk.

– Hogyan született meg Önnek ennek a mesterkursusnak az ötlete?

– Nagy Fruzsina irodalomtudóssal 2019 tavaszán álmodtuk meg a Művészet és Gondolat (röviden MűGond) nevű kezdeményezést. Olyan művek tudományos és közérdeklődésre számot tartó megközelítése a célunk, amelyek – legyenek bár műalkotások, filozófiai vagy akár teológiai munkák – valamilyen szempontból remekműnek számítanak az emberiség kultúrtörténetében. Elsőként még tavaly, a járvány első hullámának idején Boccaccio *Dekameronjának* értelmezésére vállalkoztam. A bezártság elleni mentálhigiénés küzdelemként is meghirdetett online kurzus naponta egy novella értelmezésével száz reggelen át zajlott. Mintegy kétszázhuszan csatlakoztak az eseményhez nagy lelkesedéssel, és tizenöten voltak azok, akik egyetlen alkalmat sem hagytak ki, amit nyugodtan nevezhetünk szellemi értelemben vett maratoni teljesítménynek. Azóta szerveztünk egy tudományos konferenciát is Hajnóczy Péter életművéről, és a *Digita' Commedia* volt a második mesterkursusunk. Tavaly feltettük a résztvevőknek a kérdést, hogy mit olvasnának szívesen a *Dekameron* után. A visszajelzésekéből azt láttuk, hogy szívesen vennék, ha tovább haladnánk a trecento századában. Így született az ötlet, hogy az *Isteni színjátékot* értelmezzük, egyrészt Dante halálának 700. évfordulója alkalmából, másrészt Boccaccio Dante-rajongása miatt is.

– Ismertetné röviden az előadássorozat tartalmát?

– A törzsanyagot az a huszonhárom egyórás előadás alkotta, amelyben a *Divina commedia* szövegét értelmeztem. A kurzus struktúrájának kialakításában egy amerikai példa lebegett a szemem előtt: a Yale Egyetem egy kiváló Dante-kutatója, az Amerikai Dantisztikai Társaság elnöke, Giuseppe Mazzotta online is elérhető kurzust indított, amely a miénkhöz hasonlóan műfordítás alapján dolgozott. E példa nyomán született meg a hazai kurzus tematikája, azaz a különbséggel, hogy a *Digita' Commedia* valamennyi énekre kitér, így valamivel bővebb volt, mint az amerikai változat. Meghívott előadóink a törzsanyag mellett speciális szempontok szerint ismertettek egy-egy kapcsolódó témát. Az egyikük, Nagy Fruzsina azt vizsgálta, hogyan jelenik meg az *Isteni színjáték* a kép-

zőművészetben, azon belül William Blake *Divina Commedia*-illusztrációiban. Az illusztráció, mint Blake esetében annyiszor, persze az *Isteni színjáték* esetében is az eredeti alkotás önálló újraértelmezését jelenti. Imre Sándor professzor, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanszékvezető tanára arról beszélt, hogyan jelenik meg Dante művében a természettudományok széles palettája. Mona Dániel zenetörténész arra vállalkozott, hogy feltérképezi az *Isteni színjáték* zenei utalásait, s közben kitér Liszt Ferenc *Dante-szimfóniájára* is. Irodalmárként is tanulságos szembesülni azzal, hogy a

„

Egyetlen évtized leforgása alatt nagy fordulatot vesz a művészet története a XIV. század legelején, és Giotto jó ismerőjeként ebből a változásból Dante is kivette a részét az irodalom területén. A lépték az ő esetében is hasonló, mint festő barátjánál.

Elég csak arra gondolnunk, hogy az *Isteni színjáték* népnyelven íródott

szöveg elején, a Pokolban még inkább a hangszeres zene említései vannak jelen a szövegben, majd később, ahogy közeledünk a Paradicsom felé, az emberi ének kezd dominálni, és a táncnak is központi szerep jut. Nagyon izgalmas kérdés az égi szférák zenéje és az, hogy miként kapcsolódott össze ezzel az énekhang.

Hubai Gergely, az ELTE BTK Filmtudományi Tanszékének előadója a film és az *Isteni színjáték* kapcsolatával, ezen belül az 1911-ben készült *L'inferno* című filmtörténeti jelentőségű alkotással foglalkozott, amely a Pokol canticáját vitte színre. A kurzus utótálalkozóján pedig a *Commedia* új fordítója, Nádasdy Ádám professzor is előadást tartott.

– A MűGond mesterkursusát beharangozó weboldalon olvashatjuk: „nincs műveltség Európában a *Divina Commedia* ismerete nélkül”. Vajon mennyire ismert ez a nagy klasszikus mű napjainkban,

amikor a nehezebben befogadható alkotásokat előszere-tettel közelítik meg felszínesen, zanzásított formában?

– Valóban nagyon kevesen veszik a fáradságot, hogy végigolvassák az *Isteni színjátékot*. Mivel a középiskolában a Pokol kötelező olvasmány, így ennek a résznek legalább a híres kezdősorai azért eljutottak az emberekhez. A Purgatórium és a Paradicsom énekeiről azonban már nem mondható el ugyanez. A Magvető Kiadónál megjelent Nádasdy-féle fordításban a színjáték több mint hétszáz oldalt tesz ki. Mostanában nem divat a kezünkbe venni ilyen tekintélyt parancsoló opusokat. Rengeteg kitarítás és fókuszálás szükséges a *Commedia* befogadásához, és ezek újratanulandó, klasszikus képességek. Aki a XXI. század gyermekeként kezd bele egy ilyen volumenű mű olvasásába, annak először is az lesz a tapasztalata, hogy kevés inger éri; a Netflixhez képest sivatagos vidékre tévedt, s ez könnyen a kedvét szegheti. Ha azonban sikerül ráhangolódnia a műre, megéreznie azt az egyedi poétikai atmoszférát, ami kézzel foghatóan jelen van a *Színjátékban*, akkor ez az alkotás önálló univerzumként kezd viselkedni: kinyílik, feltárja önnön gazdagságát, és váratlan benyomások, nemegyszer humoros vagy rettenetes élmények érik az olvasót.

– Dante öniróniája nagyon érzéketlen jelenik meg a Purgatóriumban, a művészek gögijét bemutató éneken. Hiszen maga is művész volt, és belé is szorult gög, talán nem is kevés.

– A Purgatórium első hat énekében, de a Paradicsom egyes pontjain is találkozhat az olvasó finoman szólva túlzottan magabiztos költői önmeghatározásokkal. Ezekben a megnyilvánulásokban ugyanakkor talán a művészi identitás megkérdőjelezése is tetten érhető. Legalább ennyire fontos kérdés azonban az is, hogyan értékelte Dante a műve születésének idején újak számító irodalmi törekvést, a dolce stil nuovót (édes új stílus). Már életműve korai szakaszában is foglalkoztatta ez a kérdés, amelyet az élete utolsó évében befejezett *Isteni színjátékban* is tematizált. Ezért lehet a *Divina commedia* a költészet korabeli modernizációjának egyik leghitelesebb tudósítója. Mondanom sem kell, hogy a művészeti ágak egymásra hatása a trecento idején is intenzív volt. Ha a festészet történetéből felidézünk az *Isteni színjátékban* is szereplő Cimabue és tanítványa, Giotto párosát, olyan folyamatokra lelhetünk, amelyekhez nagyon hasonlóak a költészetben is végbementek. Ez a két festőóriás két generáció képviselője volt, s bár művészetükben látszólag csak nagyon finom különbségek jelentkeztek – gondolhatunk

például a Madonna-ábrázolások esetében a térkezelésre, a színhasználatra, a ruha redőinek megjelenítésére –, mégis korszakos távolságra kerültek egymástól. Mindez már a gótikából a reneszánszba átlépő újítás jele. Egyetlen évtized leforgása alatt nagy fordulatot vesz a művészet története a XIV. század legelején, és Giotto jó ismerőjeként ebből a változásból Dante is kivette a részét az irodalom területén. A lépték az ő esetében is hasonló, mint festő barátjánál. Elég csak arra gondolnunk, hogy az *Isteni színjáték* népnyelven íródott a korabeli értelmiséghez tartozók, köztük Petrarca legnagyobb bánatára. Amit kétszáz évvel később Luther véghez vitt a német nyelvvel, azt Dante már 1321-re megcselekedte az itáliai dialektusokkal. Hatalmas kultúrtörténeti lépések ezek, amelyek a *Színjáték* olvasása közben a szemünk láttára mennek végbe.

– Véleménye szerint besorolható az *Isteni színjáték* a hatalmas emberiségköltmények közé, mint amilyen Homérosz *Odüsszeiája*, Milton *Elveszett paradicsoma*, Goethe *Faustja* vagy Madách *műve*, Az ember tragédiája?

– Ha megnézzük az *Isteni színjáték* intertextuális utalásait, azt látjuk, hogy éppen az ilyen nagy elbeszélésekhez tartozik. Az egyik klasszikus kapcsolódást Homérosz *Odüsszeiája* és az abban szereplő (al)világjárás jelenti, a másik ilyen pedig Vergilius alakján keresztül az *Aeneis*-párhuzam. Egyébként nehéz kérdés, hogy Dante tisztán politikai viszonyokat akart-e szóba hozni, amikor ebben a túlvilági keretben szerepeltette a karaktereit, vagy pedig eszkatológiai, tehát a végidőkre vonatkozó teológiai kérdések foglalkoztatták.

– Ön melyik nézetet fogadja el?

– Szerintem nem érdemes dönteni az egyik vagy a másik

mellett, ezek együtt izgalmasak. Ha van valami előnye annak, hogy nemcsak irodalmárként, hanem teológusként is olvasom a művet, az talán éppen az, hogy pontosabban érzékelem, milyen jelentőséggel bírt a teológiai, filozófiai vitákban az, amit az iménti kérdésben megfogalmazott. Csak egyetlen példa: Brabanti Siger bekerül a mennyei karba, és egyik nagy skolasztikus ellenfelével, Aquinói Szent Tamással egyazon körbe állítja őt Dante a Paradicsomban. Ez nagyon merész, mondhatni pimasz húzás a részéről. Brabanti Siger ugyanis Dante korában egyházilag már elítéltek. Egyébként ugyanezen ítéletben a párizsi püspök, igaz, név nélkül, de Aquinói Szent Tamás bizonyos tanításait is kérdőre vonja az 1270-es években, amit nem sokkal később a pápai elítélés is megerősít. Számunkra most mégis az a lényeges, hogy Tamás az élete utolsó szakaszában több, Brabanti Sigernek tulajdonított kijelentéssel is nyilvános vitát folytatott. Nagyon izgalmas teológiai és filozófiai kérdések álltak a középpontjában ezeknek a disputáknak, melyekkel kapcsolatban több ízben Dante *Isteni színjáték* is állást foglalt. Olyan dilemmák merülnek fel például, hogy önmagában is létezik-e az emberi intellektus, vagy a kor nagy hatású arab filozófusának, Averroësnek van igaza, aki azt állítja, hogy valójában csak egyetlen, isteni intellektus van, amelyből földi életük során ideiglenesen részesülnek az emberek. Mindennek legalább annyi filozófiai következménye van az emberre nézve, mint amennyi teológiai a túlvilági örök élet vonatkozásában. Azok a már említett forradalmak tehát itt kezdődnek, az *Isteni színjátékban*. Megnyilvánulnak a mű sokat emlegetett irodalmi tétjével és a művészi önértékeléssel kapcsolatos kérdésekben ugyanúgy, mint az alkotás nyelvtörténeti jelentőségében, azáltal, hogy Dante hátrahagyja a latint, és olaszul írja tercináit. Rengeteg

újat tudott mondani ezáltal, és művének hallatlan ereje van, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy Dante mindez egy olyan fegyelmezett koncepcióba rendezve tárja elénk, mint az építészet történetében az érett gótikához sorolható katedrálisok. Ezért lehetséges például az, hogy a száz éneket nemcsak vertikálisan, hanem horizontálisan is olvashatjuk. Mit jelent ez? Ha valaki például összehasonlítja a Pokol, a Purgatórium és a Paradicsom hatodik énekét, összefüggéseket talál: ezekben az énekekben kerül napirendre az uralkodók – a pápa és a császár – közötti hatalom megosztásának kérdése. Vajon miért? Érdekes megfigyelni azt is, hogy minden egyes cantica utolsó szava a *csillag*. Hogyan tükrözik ezek egymást? Megannyi ilyen finom utalás teszi lehetővé, hogy a szó szoros értelmében keresztül-kasul bejárható legyen ez a zseniális mű. Hihetetlen poétikai bravúr ez az összkép! Emlékszem, az ELTE BTK-n az első szemeszterben Horváth Iván óráin tanultunk a reneszánszról. Az egyik előadását valahogy így kezdte: „Aki az *Isteni színjátékban* nincs benne, az nem is létezik.” És valóban, kis túlzással azt mondhatjuk, hogy aki a trecento idejéig akár a mitológiában, akár valóságos emberként Európa kultúrájában meghatározó volt, az nagy valószínűséggel szerepel a *Színjátékban*. Ha máshogyan nem, legalább a foglalkozása révén, de nem egy esetben név szerint említett konkrét történelmi szereplőként is. Nem vagyok Dante-kutató, de az *Isteni színjáték* újraolvasásakor a saját irodalmi és teológiai kutatásaim is a forrásokra találtak a műben. És úgy tűnt, hogy a *Digita' Commedia* szívemnek oly kedves olvasói közösségében mindenki megélhetett valami hasonló: ki-k saját forrásokra lelhetett Dante soraiban. Aki nem hiszi, olvasson utána!

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

ADÁSVÉTEL

KÖNYVEKET vásárolok gyűjteményembe. T.: 06/20-341-9106

ADÁSVÉTEL

JÓ ANGYAL KÖNYVESBOLT Budapesten, a Ferenciek terén. A Pax Kiadó könyvei is megtalálhatóak kínálatunkban. Kapható: Sienai Szent Katalin: Dialógus, Lélekmentő füzetek, Valtorta Mária-könyvek, stb. Tekintse meg kedvezményes ajánlatunkat is! www.joangyal.hu, T.: 06/20-775-2453

ALBÉRLET

KIS LAKÓSZOBÁT BÉRELNE rk. vallású férfi, költözés miatt. Lehet bútorozatlan is. T.: 06/20-448-4853

ELTARTÁS

ELTARTÁSI, ÉLETJÁRADÉKI szerződést kötnék budapesti vagy egri ingatlanért, akár plébánosi ajánlással. T: 06/30-561-7821

ÉLETJÁRADÉK

HA ANYAGI GONDJA VAN, és kevés a pénze az élethez, életjáradéki szerződést kötnék Önnel ingatlanért cserébe, ottlakás nélkül. Nagy összegű készpénzt és havi járadékot kínálok. Leinformálható család vagyunk. T.: 06/20-941-6368

KIADÓ

BUDAPESTEN, A NYUGATI PÁLYAUDVAR KÖZELÉBEN liftes ház 3. emeletén, 36 nm-es, egyszobás, álló galériás, bútorozott, felszerelt lakás egy vagy két nemdohányzó diáklánynak vagy fiatal párnak, 180 eFt/hó + közös költség + 2 hónap kaució díjért hosszú távra kiadó. Állatot nem lehet hozni. Közjegyzői szerződés aláírása után költözhető. Érdeklődni: 06/20-373-7090

RÉGISÉG

EGYKORI PIARISTA diák antikvitása régiséget vásárol. T.: 06/20-980-7570

PAPÍR- ÉS FÉMPÉNZT, bélyeget, képeslapot, papírrégiséget és más régiségeket vásárolunk, illetve árverésre átvevünk. Budapest VI. kerület, Andrásy út 16. T.: 06/1-266-4154 – nyitva: hétfő–szerda 10–17, csütörtök 10–19 óra között.

SZOLGÁLTATÁS

FOGSOROK, hidak készítése, javítása, szükség esetén háznál is. T.: 06/1-213-5726

TÖBB ÉVTIZEDES tapasztalattal vállaljuk ólomüvegablakok restaurálását, tervezését, kivitelezését. Tóth Erzsébet tel.: 06-20-438-5993; www.uvegfestes-stainedglass.hu

IMAÓRA

Virrasztó imaóra – matutínium (énekelt zsoltosma) a Kútvolgyi Szűz Mária Engesztelő-kápolnában július 8-án, csütörtökön 21 órától Nagy Ákos karnagy vezetésével. Utána szentmise és éjszakai virrasztás. Cím: 1125 Budapest, Galgóczy u. 49. (BKK: a Széll Kálmán térről a 128-as busszal a végállomásig, a Regőczi István térig).

Csobánka-Szentkúton a régi hagyományokhoz híven folytatódnak a nagy múltú elsőszombati szentmisék. 2021. május 1-jétől október hónapig minden első szombaton a Szentkúti kápolnában fél 11-kor kezdődő ünnepélyes engesztelő rózsafűzér-imádságra és a 11 órakor kezdődő szentmisére várják a zárandokokat a festői szépségű Máriakegyhelyen. A kegyhely Sárlos Boldogasszony-napi búcsúját az ünnep másnapján: július 3-án, az első-szombati szentmisén, 11 órakor tartjuk.

„Van egy jó hely, oda megyek, lerakom ott a terheket!” A Szent Imre-kápolna Szeretetláng imacsoportja örömmel értesít minden érdeklődőt, hogy több mint egy év után, július 1-től újra a kápolnában engesztelünk, imádkozunk. Istennek legyen hála! Honlapunkon – www.szeretetlang.info.hu – keresztül elérhetőek vagyunk. Programjaink: 2021. július 15-én, csütörtökön 17 órakor szentmise, 18 órakor szentségimádás lesz édes Hazánkért! Minden magyar imádkozzon minden magyarért! Szeretettel várunk!

Szentmisék Mindszenty József bíboros boldoggá avatásáért: 2021. augusztus 6., péntek; szeptember 6., hétfő; október 6., szerda; november 6., szombat; december 6., hétfő. A boldoggáavatási szándéokra mondott szentmiséket 7 órakor, a Magyar Katolikus Rádió adásával egy időben a Szent István Rádió is közvetíti a budapest-városmajori Jézus Szíve-templomból.

A Boldogasszony Imaszövetség tagjai a kért imaszándékok mellett rendszeresen másért is fohászkodnak égi Édesanyánkhoz a hét minden napján: hétfőnként az egyedülállókért és a magányosokért, keddenként a katolikus oktatási intézményekért és a fiatalokért, szerdánként az állami és az egyházi vezetőkért, péntekenként az idősekért, a betegekért és a szenvedőkért. Továbbra is szeretettel várják a híveket a tagok sorába. Csatlakozni az egész év folyamán bármikor lehetséges. Bővebb információ: <https://pecsiegyhazmegye.hu/cimke/imaszovetség>

Kútvolgyi Szűz Mária Engesztelő-kápolna: engesztelő virrasztás hazánk lelki megújulásáért minden csütörtökön 20 órától pénteken 5 óráig az Oltárizsentség előtt. 22 órakor szentmise. Cím: 1125 Budapest, Galgóczy u. 49. (BKK: a

Széll Kálmán térről a 128-as busszal a végállomásig, a Regőczi István térig)

LELKIGYAKORLAT

MEGNYITOTTUNK! Szent Gellért Lelkigyakorlatos Ház (2016 Leányfalu, Mórícz Zsigmond út 141.): Július 29-én 18 órától augusztus 1-jén 13 óráig Kardos Csongor ferences házfőnök atya lelkigyakorlata. Augusztus 29-én 18 órától szeptember 1-jén 13 óráig Barsi Balázs atya lelkigyakorlata. Részvétel védettségi igazolással lehetséges. Elérhetőség: 06-26-383-212, 06-30-466-0749

BÚCSÚ

AZ AUTÓK MEGÁLDÁSÁNAK több mint négy évtizedes hagyományával rendelkező szántódusztai Szent Kristóf-búcsú szentmiséjét 2021. július 24-én, szombaton 19 órakor Szántódpusztán Mihályi Norbert Jeromos tihanyi perjel végzi. Az autók megáldása – a szokott módon – a szentmise végén lesz.

KIÁLLÍTÁS

„Eucharisztikus csodák a világban” és a „Népek igaza” Isten szolgálja Márton Áron püspök hitvallóról készült kiállítás tekinthető meg a Budapest, VIII. kerület Tisztviselőtelep Magyarok Nagyasszonya téri (volt Rezső téri) Magyarok Nagyasszonya-templomban június 4-től szeptember 12-ig vasárnaponként 10-12 óráig, hétköznap a szentmisék alkalmával. Mindenkit szeretettel hívnak és várnak.

ZARÁNDOKLATOK A VIA SACRA-VAL:

MLADIFEST 2021 - MEDJUGORJE
2021. augusztus 1-6. | 6 nap | 89.900 Ft/fő

LOURDES-I ZARÁNDOKLAT
2021. augusztus 17-22. | 6 nap | 169.900 Ft/fő
Lelkivezető: **Fernandes Loyd** verbita atya

PALÓCOK NYOMÁN
GYALOGOS ZARÁNDOKTÚRÁK NÓGRÁDBAN
2021. augusztus 19-22. | 4 nap | 64.900 Ft/fő

ASSISI SZENT FERENC NYOMÁBAN
2021. augusztus 18-22. | 5 nap | 124.900 Ft/fő
Lelkivezető: **Kercza Asztrik** ferences atya

OLASZ SZENTEK ÉS SZENTÉLYEK NYOMÁN
2021. augusztus 23-29. | 7 nap | 164.900 Ft/fő
Lelkivezető: **Virth József** kapucinus atya

www.viasacra.hu | +36 20 500 5050

Ünnepi üzenetküldő

Köszöntse szeretteit az *Új Ember* hasábjain!
Üzenjen névnap, születésnap, házassági évforduló alkalmából,
küldje meg gratulációját gyermek születéséhez,
sikeres vizsgálóhoz vagy más örömteli pillanathoz!
Rövid üzenetében küldje el az ünnepelt nevét és a települést, ahol él,
az aprohirdetes@ujember.hu címre.
Levelében, kérjük, adja meg a pontos nevet és címet, melyre kiállíthatjuk számlánkat.
Egy üzenet díja 3000 Ft, amit átutalással vagy csekken tud befizetni,
a befizetés beérkezése után sorait legközelebbi lapszámunkban megjelentetjük.

Ünnepeljen velünk – várjuk jelentkezését!

HIRDETMÉNY

A RÉGI KATOLIKUS TEMETŐ MEGSZÜNTETÉSÉRŐL

Ezúton adunk tájékoztatást arról, hogy Ráckeve Római Katolikus Plébánia a tulajdonában lévő Ráckeve, Szent Vendel utcai „rég katolikus temetőt” (hrs.: 2232-2234) a törvényi előírásoknak megfelelően meg kívánja szüntetni, a területet más célú felhasználás okán az előírásoknak megfelelően kiüríti.

Mindezt a temetőkről és temetkezésről szóló 1999. évi XLIII. tv. 10. § (2) bekezdésében foglaltak, illetve a törvény végrehajtásáról szóló 145/1999. (X. 1.) Korm. rendelet 19. § (3) bekezdésében foglaltak alapján mint tulajdonos kívánja végrehajtani.

A sírkertbe az 1950-es évek óta temetés nem történt, a sírgondozás is megszűnt az 1980-as évektől. Tekintettel arra, hogy a felhívási címben jelölt temetkezési helyek használati ideje lejárt, azok – az érvényben lévő rendelkezésekben biztosított jogkörünknel fogva – kiüríthetők; erről mint temető tulajdonos gondoskodunk.

A sírjeleket, síremlékeket és előkerülő exhumátumokat a jelenleg is használatban lévő katolikus temetőnkbe helyezzzük át.

Amennyiben a temetőben nyugvó valamely elhunyt hozzátartozója az elhunyt maradványainak más temetkezési helyre történő áthelyezéséről maga kíván gondoskodni, kérjük, hogy szíveskedjék felvenni a kapcsolatot a plébániahivatallal.

Ráckeve, 2021. április 23.

Pólók kaphatók az Új Ember webáruházban és az Új Ember könyvesboltban

MAGYAR KURÍR
KATOLIKUS HÍRPORTÁL

1053 Budapest, Ferenciek tere 7-8. (Kárpátia-udvar)
Telefon: (06/1) 266-0845 | bolt.ujember.hu

Új Ember
kiadványok

A BUDAPEST-KELENFÖLDI SZENT GELLÉRT PLÉBÁNIA EGYHÁZI FENNTARTÁSÚ URNATEMETŐJÉBEN URNAFÜLKÉK MEGVÁLTÁSÁT, valamint ZÁRTSZÓRÁSOS TEMETÉS LEHETŐSÉGÉT KÍNÁLJA.

Temetőnk minden nap 8 – 18 óráig látogatható.

Urnairoda nyitvatartási ideje
Hétfő – péntek: 10 – 16.30 óráig. Telefon: 1/203–8912
Plébániairoda nyitvatartási ideje
Hétfőtől péntekig: 10 – 11.30 és 13.00 – 16.30. Tel./fax: 1/203–8915
Templomunk miserendje
Vasárnap: 9.00, 11.00 és 18.00
Hétköznap: 7.00 és 17.00. Szombaton 7.00, 18.00

Cím: 1115 Budapest, Bartók Béla út 149.
Internet: <http://szentgellertplebania.hu>
E-mail: iroda@szentgellertplebania.hu

Kiadja a Magyar Kurír
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál, a postán és a Digitalstandon
Nyomás: Virtuoz Kiadó és Nyomdaipari Kft. • **Ügyvezető:** Tolonics Gergely
ISSN 0133-1205
KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
LAPZÁRTA: 2021. JÚLIUS 5.

Főszerkesztő és felelős kiadó: Kuzmányi István
Lapszerkesztő: Baranyai Béla • **Lapszerkesztő-helyettes:** Köröszly László
Szerkesztőség: Agonás Szonja, Benke Zsuzsa, Bodnár Dániel, Bókay László, Borsodi Henrietta, Fabián Attila, Gátas Judit, Lambert Attila, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trautwein Éva, Vámosy Erzsébet, Verestői Nárcisz
Olvasószerkesztő: Kodtek Bernadett
Korrektor: Szántó István • **Tördelés:** Bukovszki Antal
Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42.
Postacím: 1406 Budapest, Pf.: 100 • Tel.: +36/1-317-3933
www.ujember.hu • e-mail: ujember@ujember.hu

Könyvesbolt: 06/1-266-0845; konyvesbolt@ujember.hu
Médiaajánlat kérhető: 06/1-317-3933; hirdetes@ujember.hu
Közlemények, gyászjelentések, apróhirdetések feladása:
+36/1-317-3933; aprohirdetes@ujember.hu; <http://ujember.hu/aprohirdetes-feladasa/>
Előfizetés, terjesztés: +36/1-235-0484; +36/1-633-3790; +36/1-633-3132; terjesztes@ujember.hu
Előfizetés megrendeléséhez kérjük, vegye fel a kapcsolatot kollégáinkkal a fenti elérhetőségek valamelyikén.
Egyéni egy példányos előfizetés belföldről negyedévre: 4050 Ft, fél évre: 8100 Ft, egy évre: 16 200 Ft.
Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005 (CIB Bank).

Orgonáló Egyház

Gesztesi-Tóth László a Graduale Hungaricum új változatáról

A premontreiek még 2007-ben adták ki a Graduale Hungaricum liturgikus énekeskönyvet, mely az Éneklő Egyház nép-énektár liturgikus énekeinek az egész egyházi évre való kibővítése. A 900 éves rend a közel-múltban jelentette meg a Graduale Hungaricum orgonakíséretes segédkönyvét. Gesztesi-Tóth László orgonaművész-szel pályájáról és az orgona történetéről is beszélgettünk.

– Mi indokolta, hogy a premontreiek csaknem másfél évtized után ismét kiadták a Graduale Hungaricumot, orgonakíséretet csatolva az eredeti változathoz?

– A 2007-ben megjelent Graduale Hungaricum (GH) az Éneklő Egyház alapjaira épült, de azt tartalmilag kibővítette. Ennek jelent most meg az orgonakíséretes változata, ami hiánypótló, mert a Graduale Hungaricum énekeinek hatvan-hetven százaléka ugyan benne van az Éneklő Egyházban, és tartozott hozzá orgonakíséret, számos énekhez viszont nem. Tudjuk, hogy sok orgonista és kántor használta a GH-t saját kísérettel, mégis felmerült annak igénye, hogy az egész kötethez készüljön el az orgonakíséretes változat is, hogy mindazok számára, akik nem tudják saját maguk megharmonizálni ezt, ne legyen akadálya az énekeskönyv használatának.

– Mennyire épít a mostani kiadvány az egész liturgikus közösség részvételére? Arra gondolok, hogy nincs mindenkinek jó hangja, hallása, a liturgia célja viszont, hogy az egész közösség dicsőítse énekkel az Urat.

– Nagyon lényeges pontra tapintott rá. Az Éneklő Egyháznak már a címében is benne van, hogy olyan éneklő közösséget szeretnénk megvalósítani, ami egyfajta ideálja ennek a liturgikus gyakorlatnak. A Graduale Hungaricum ugyanezt a szent célt próbálja megvalósítani, hogy az egész közösség, az egész Egyház kapcsolódjon bele a liturgiába, a legszentebb módon, éneklő formában. Hogy valakinek esetleg nincsen hangja, adottság, de az a tapasztalatom, hogy ez kitartó munkával jól korrigálható.

Nagyon fontos törekvés és egyfajta misszió is, amit szeretnénk megvalósítani, hogy az orgonisták, kántorok és karnagyok tanítsák meg a népnek azt a repertoárt, ami a Graduale Hungaricumban benne van.

Óriási az énekvezetők felelőssége ilyen szempontból. Az Éneklő Egyház 1983-ban jelent meg először. Tapasztalataink szerint azokon a helyeken, ahol bevezették, az emberek jó szívvel fogadták, és éneklük. Ugyanezt reméljük a Graduale Hungaricummal is, amely – ismételten hangsúlyozom – hatvan-hetven százalékból az Éneklő Egyházra épül, de kibővíti, minden egyes ünnepnapnak, vasárnapnak, sőt a hétköznapi napoknak is megvan a saját repertoárja, a latin nyelvű Graduale Romanum alapján összeállítva, de egyszerűbb formában és népnyelven. Ez nagyon fontos dolog: a zsinat kimondta, hogy lehet és kell is népnyelven énekelni.

Ami még nagyon lényeges, hogy egyszerűbb dallamok is vannak benne. A Graduale Romanum a szent ideál, azt, hogy mindenhol ez alapján hangozzanak el a valódi gregorián énekek, nagyon nehéz megvalósítani. Ugyanakkor innen származik az az idézet, melyet a Graduale Hungari-

cum elején is olvashatunk, és ami az egész kötet kulcsa: „A valódi gregorián ének kincsestárának egyetlen szövege se vesszen el.” A GH megvalósítja ezt az ideált, az Egyház szent szövegei hangzanak el benne az év minden napjára, gregorián dallamokon.

– A Graduale Hungaricum orgonakíséretes segédkönyvének bemutatója alkalmából a premontrei rend online konferenciát rendezett, amelyen Ön is előadást tartott, az újdonságokról beszélt az alleluja műfajával összefüggésben.

– A konferenciát azért tartottuk meg, hogy minél több emberhez eljuttassuk a GH repertoárját és elméleti, valamint gyakorlati példákkal is bemutattuk, hogyan érdemes használni az új énekeskönyvet. Az Éneklő Egyházhoz képest jóval több introitus (a szentmise bevezető éneke) található benne, megjelentek új offertórium-tételek (felajánlási ének, a Credo után énekeljük), communiók, szóval minden része gazdagodott, ugyanígy az alleluják is. Az előadásomban erre a tételre fókuszáltam: felhívtam a figyelmet a GH-ban található alleluják bőségére és szépségére.

Méltatlannak érezzük ilyen nagy repertoár mellett az allelujapótlékok használatát, tehát, hogy egy ismert népének dallamára illesztjük rá az alleluja felkiáltást.

Ezt nem tartjuk helyesnek, hiszen az egész kötet arra épül, hogy az eredeti gregorián repertoárt használjuk. Fontos tudni, hogy a Graduale Hungaricumban minden miserész esetében vannak egyszerűbb dolgok, és vannak olyanok, amelyek szebbek és összetettebbek. Ez a helyzet az allelujáknál is. Egyrészt az évközi időre van nyolc darab viszonylag könnyű, de mégis gregorián alleluja, mind a nyolc egyházi tónusban egy-egy. Ugyanakkor a GH nyolc, gyönyörű melizmatikus (amikor a szöveg egy szótagjára több különböző hangot énekelnek – a szerk.) alleluját is felkínál, melyek az egyházi évre elosztva különböző ünnepköröknél jól használhatóak. Ezek betanítása is hosszabb ideig tart majd. Nem egy-két évben, hanem húsz-harmincban gondolkozunk.

Emlékszem, hogy amikor 1983-ban megjelent az Éneklő Egyház, én tizenhárom éves gyermekként kántorképzős voltam. Hatalmas megújulás volt a Hozsanna énekeskönyvhöz képest.

Bár részben ismertük a benne szereplő anyagot, mert a Kis magyar uzaúlist már évekkorábban is

használtuk, mégis, amikor kézbe vettük az új énekeskönyvet, annak revelációs ereje volt. Azóta eltelt csaknem negyven év, és most ismét itt vagyunk egy fordulópontonál. Borzasztóan örülök, hogy valamilyen módon részese lehettem ennek a folyamatnak. Visszatérve tehát, van nyolc olyan allelujánk, amely melizmatikus, nagy alleluja, szép jubilusokkal (az alleluja utolsó „a” hangjára énekeltek rendkívül gazdag dallam – a szerk.), melyeknek a megtanítását szorgalmazzuk. Ezek közül is négy benne volt már az Éneklő Egyházban, a másik négy újonnan került be.

– Mitől nagy a nagy alleluja?

– Az alleluja felkiáltás utolsó szótagján az ujjongó örvendezés egy gyönyörű dallamformában, ún. melizmában ölt testet. Ezért is hívjuk melizmatikus allelujának. Később ezekből a melizmákból alakultak ki a szekvenciák, úgy, hogy ezekre a

hosszú melizmákra költői, az ünnep legbensőbb tartalmát feltáró szövegeket írtak.

– Ön kiemelkedő zongorateshetségként kezdte pályáját, már tizenegy évesen díjakat nyert. Milyen élmények hatására fordult az egyházzene felé?

– A jelentős, meghatározó életfordulatoknak rendszerint egyszerű, prózai okai vannak. Nálam is így történt. Soltvadkerten nőttem fel, a kiskőrösi zeneiskolában tanultam zongorázni, volt egy fantasztikus tanárom, Pethő István, aki versenyre vitt bennünket, nagyon szép eredményeket értünk el.

A templomunk kántora egy nap váratlanul meghalt. Az egyházközség bajba került, nem volt, aki orgonálna.

Tizenegy éves voltam, hittanóra-ra jártam a plébános atyához, aki ezek után azt mondta nekem: „Laci, te tudsz zongorázni, az majdnem

olyan, mint az orgona.” Kezembe nyomott egy Szent vagy, Uram! kottakönyvet, hogy a következő hétre tanuljak meg belőle négy éneket, mert én fogom helyettesíteni a kántort, amíg nem találunk másvalakit. Hazamentem, mondtam a szüleimnek, hogy ezt és ezt meg kell tanulnom. Mivel azonban még mutálás előtt voltam, nem volt olyan a hangom, mint egy kántoré. Apámnak viszont gyönyörű tenorja volt, rendkívül kifinomult hallással. Először megkértem, hogy majd ő énekel, én pedig orgonálok vasárnap. Mivel elég jól debütáltunk, kétszemélyes

is nagy becsben tartottak. Később Bizáncban egyfajta luxushangszerré vált, olyannyira, hogyha az egyik uralkodó a másiknak valami nagy ajándékot akart adni, az szinte mindig az orgona volt.

Mátyás királyunknak is volt saját orgonája. Talán a templomokba is ezért került be, mert mi mással ajándékozhatnánk meg Istent, ha nem a legjobb, legszebb hangszerral?

– A templomban az a szerep jutott tehát az orgonának, hogy az Isten dicsőségét szolgálja?

– Igen, a doktorim is erről szól: hogyan válik az orgona az egész univerzumnak, a látható és láthatatlan, de leginkább a hallható világnak a megtestesítőjévé. Az orgonasípok menzuralása és felépítése a matematikai és zenei törvények alapján rendeződik el, így olyan természeti és univerzális dolgokkal is összefügg, ami alkalmassá teszi az orgonát arra, hogy a világ mindenségét, azon belül is leginkább a hangzó világ teljességét magában hordozza.

Egyrészt az orgona az a hangszer, amely az ember által hallható teljes frekvenciatartományt lefedi. Míg például a zongorának csak nyolcvannyalc billentyűje van, az orgonának sokkal nagyobb a hangterjedelme: tizenhat hertzről fölmege egészen húszezer hertzig.

Másrészt pedig behozza az univerzum és a természet hangjait is. Megjelentek például a madárhangok benne: egészen korai, reneszánsz orgonákon is találunk már csalogány és kakukk mellékregisztert, de a csillagok ragyogását megjelenítő Zimbelstern is. Később ez sem volt elég, a 16. században Itáliában megalkoták a voce umanát, az emberi hangot utánozó sípsort is. Ez nem volt más, mint egy picit elhangolt principál sípsor, ha ezt hozzátették a sima principálhoz, akkor lebegő hangot adott. Ez a lebegés nagyon hasonló volt az emberi hang vibratójához. Megjelent tehát az orgonán a teljes hangrendszer, az emberi hang, megjelentek a természet hangjai, mint a madárhangok, ott voltak a csillagok, már csak az angyalok kara hiányzott, így a barokk kor telerakta az orgonaszekrényeket zenélő angyalokkal, akik trombitálnak, dobolnak, hegedülnek. Ezek az angyalok több barokk orgonán még mozognak is, például ha az orgonista kihúzta a trombita nevű regisztert, akkor eközben egy trombitát tartó angyal a szájához emelte a hangszerét.

Elképesztő dolgokat készítettek a korabeli orgonaépítők! Mondok még egy példát: Weingarten egy nagy szőlőtermő város Németországban. A város templomába egy Gabler nevű orgonaépítő készített csodálatos orgonát. A hagyományos orgonaregisztereken túl van itt is például kakukk, csalogány, vox humana és Zimbelstern, de Gabler mester a szőlőművesek tiszteletére készített még egy olyan harangjátékot is, melyeknek a harangjai szőlőfürtöt formáznak, egy-egy harangocska egy-egy szőlőszem. Ez egyrészt tisztelgés Weingarten szőlőkultúrája előtt, de utalás János evangéliumának 15. fejezetére is, amiben ez áll: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad, s én benne, az bő termést hoz.”

Így vált az orgona az évszázadok során a királyok hangszereiből az Isten dicsőségét hirdetővé, a hangszer királyává, vagy ahogyan a magyar nyelv mondja, a hangszer király-nőjévé.

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

HÍREK KÉPEKBEN

• Hosszú idő után van magyar örökfogadalmasa a kapucínusoknak. A rend eddigi novíciusa, Menyik Dániel ünnepi szentmise keretében tett örökfogadalmat június 27-én a máriabesnyői Nagyboldogasszony-bazilikában. A szentmise főcelebránsa Marco Faccioli OFMC plébániai kormányzó volt.

• Május végén nyílt pályázat révén az Emberi méltóság-tananyag oktatására szerezhettek jogosultságot a magyarországi székhellyel rendelkező oktatási intézmények. Az óriási érdeklődésre való tekintettel a Katolikus Szeretetszolgálat tervei között szerepel újabb pályázati lehetőség meghirdetése. Az Emberi méltóság-tananyag egy olyan komplex, részletesen kidolgozott kézikönyv, amely az a céllal született meg, hogy a gyerekek számára közérthetően, lényegre törően és játékosan mutassa be az emberi méltóság fogalmát.

• Első alkalommal rendezték meg a Forrás Tábor Domaszék-Zöldfáson június 23. és 27. között, amelyet a Szeged-Csanádi Egyházmegye Ifjúságpasztorációs Irodája és a papnövendékek egy csoportja szervezett. Az Egyházmegye Lelki-gyakorlatos Központjában szervezett eseményen közel harminc hátrányos helyzetű gyermek vett részt. A négynapos tábornak motója is volt: „Értékes vagy!”

Az európai egység szülőatyja

Elismerték Robert Schuman hősies erényeit

Ferenc pápa június 19-én fogadta Marcello Semeraro bíborost, a Szentek Ügyeinek Kongregációja prefektusát, és engedélyezte új dekrétumok közzétételét. Elismerték többek között Robert Schuman hősies erényeit, valamint tíz lengyelországi apáca vértanúságát.

Robert Schuman (1886–1963) elkötelezett katolikus volt, aki a politikát küldetésnek és szolgálatnak tekintette, engedelmeskedve Isten akaratának. Életét áthatotta az imádság és a mindennapos szentáldozás. A Gestapo 1940. szeptember 14-én letartóztatta, és 1941. április 12-ig börtönben tartotta. Sikertelenül próbált megszöknie, ezután kolostorokban bujkált. A háború utáni években fontos szerepet töltött be a francia kormányban: pénzügyminiszter, miniszterelnök, külügyminiszter, igazságügyminiszter volt. Franciaországban erkölcsi tekintélyt vívott ki magának, a gazdasági és társadalmi fellendülés érdekében közös rendszer kidolgozásában tevékenykedett.

Konrad Adenauerrel és Alcide de Gasperi-vel együtt az egységes Európa alapító atyja. Elkötelezett munkájuknak köszönhetően született meg a római egyezmény 1957. március 25-én, mely létrehozta az európai gazdasági közösséget. 1958-ban Robert Schumant megválasztották az új Európai Parlament elnökének. Egy évvel később súlyos agyi szklerózis hatalmasodott el rajta, ezért nem tudta tovább folytatni tevékenységét. Tiszteletbeli elnöknek

nevezték ki. 1963. szeptember 4-én hunyt el. A június 19-én közzétett dekrétumok tartalmazták annak a tíz szerzetesnőnek a nevét, akiket Lengyelországban öltöztet meg a II. világháború végén a szovjet katonák. A Szent Erzsébet Kongregáció nővérei közül kilencen lengyelek voltak: Paschalina Jahn, Maria Edel-

burgis Kubitzki, Maria Rosaria Schilling, Maria Adela Schramm, Maria Sabina Thienel, Maria Sapientia Heymann, Maria Adelheid Töpfer, Maria Melusja Rybka, Maria Acutina Goldberg. Egyikük pedig, Maria Felicitas, Németországban született. A Vörös Hadsereg katonái különböző helyszíneken gyilkolták meg őket 1945 februárja és májusa között, mialatt a nővérek időseket és betegeket gondoztak. A szovjet katonák cselekedetét a hit elleni, azon belül is a katolikusok elleni gyűlölet táplálta. Az ateista és marxista ideológián nevelkedve a

nemi erőszakot a megalázás fegyverének tekintették a szerzetesi habitus viselőikkel szemben. Egyetlen apáca sem akarta feladni szolgálatát, jöllehet tisztában voltak azzal, mit okoztatnak. Haláluk után azonnal vértanúként kezdték tisztelni őket. Sírjuk a mai napig zarándoklatok célpontja.

Robert Schuman mellett további három személy hősies erényeit ismerték el. A vértanú szerzetesnővérek mellett további egy személy boldoggá avatását teszi lehetővé a június 19-én közzétett dekrétum.

**Forrás: Vatikáni Rádió
Fotó: Vatican News**

A Klokocsói Istenszülő-ikon

A magyar feliratú kegykép előtt imádkozott Ferenc pápa

Szent Péter és Szent Pál apostolok főünnepén, a Szent Péter-bazilikában bemutatott szentmise után a Szűz Máriához intézett hagyományos imádságot a Klokocsói Istenszülő magyar felirattal ellátott ikonja előtt végezte a Szentatyja. A képet a kassai egyházmegye szlovák görögkatolikusai vitték Rómába. Az alábbiakban a könynyező kegykép történetéről olvashatnak.

Az Ung vármegyei Klokocsó (másnéven Klátóc, 1899-től Hajagos) faluban a XVII. században Istenszülő elszenderedése tiszteletére szentelt fatemplom állt. A később csodásan kitűnt ikon a templom ikonostázionjának Máriáikonja volt.

A későbbi másolatok minden bizonnyal az ikon típusát és részleteit is pontosan követik. Ezek alapján az eredeti Útmutató, Hodigitria típusú Istenszülő-ikon volt, bal karján a gyermek Jézussal. A korabeli hagyományörző festésmód szerint Mária viselete vörös mafóron, amelyet általában három csillag díszít, egy a vállakon, egy a homlokon. A klokocsói kegykép mindegyik másolatán sajátságosan keresztet festettek a homlokú részre. Eredetileg korona nem volt sem Mária, sem a gyermek fején. A gyermek Jézus ábrázolásában is több elem utal a ma ismeretlen első ikonra. Kezében írástercs látható, amit a későbbi ikonokon inkább evangéliumoskönyv helyettesít. Fehér ingecskéje a nyaknál kis gallérral ellátott, a deréknál – eredetileg bíbor színű – övszalaggal van átkötve. Mindkét apró részlet a XVII. században lett jellemző a Kárpátok vidékének ikonfestészetében.

A kegyképhez kapcsolódó hagyomány szerint 1670-ben a közeledő kuruc hadsereg elől a klokocsóiak a fatemplomban kerestek védelmet, ahol a képen Mária arca elsötétült,

majd könnyezni kezdett. A templomot másnap a protestáns katonák megrohták és a könnyező képet késsel többször átszúrták. A kép emiatt sűrű könnyhullással sírni kezdett. A templomot felgyújtották, de a kép sértetlen maradt. A képet ezt követően Eperjesre vitték a városi kincstárba. Egy másik változat szerint a templomba betérő katonák kivették a képet az ikonosztázból, és rátapostak. Amikor a hívek visszatértek a helyére, Mária szeméből szinte patakzott a könny. Erre egyes katonák térdre estek bocsánatért esedezve. Azon az éjszakán a templomot felgyújtották, de egy istenfő ember elrejtette a képet, és később elvitte Eperjesre, a városházára.

Később a kegyképet Báthory Zsófia munkácsi várának kápolnájába vitette. A későbbi leírások arról számolnak be, hogy a munkácsi várkápolnából elvitt klokocsói kép már díszes koronákkal és ötvösborítókkaal ékesített volt, ezeket Báthory Zsófia készíthette. A kegyképet és ötvösmű díszeit később Zrínyi Ilona vitte magával hosszú útjára, először 1688-ban Bécsbe, majd 1692-ben Törökországba. 1705-ben II. Rákóczi Ferenc révén visszakerült Munkácsra, majd néhány évvel később, a vár elfoglalása után hadizsákmányként Bécsbe szállították, és először feltehe-

tően a császári kápolnában helyezték el. A kép minden bizonnyal itt volt még 1769-ben, amikor Eperjes város tanácsa kérvényezte visszaadását. A legáltalánosabb vélemény szerint az eredeti kegyképet a bécsi Szent István-dóm alatti kápolnában őrizték. Később nyoma veszett, nem ez a kép került vissza Eperjesre, hanem egy másolat. Ezen a másolaton, a második klokocsói kegyképen magyar nyelvű felirat ismertette a nevezetes előkép történetét: „Boldog Asszony valóságos képe, mely 1670 Felső Magyarországon Vinna várához tartozó Klokocsó nevű orosz falu templomában sokak láttára elsötében könnyezni, s azután némely eretnekek késsel szurások után orczáján legörögő könyhullatással sírni láttatott.” A kép hátoldalára ragasztott

papíron magyarul és latinul az állt, hogy a kép másolatként készült a régiről (ex alia antiqua) és 1769. március 12-én gróf Sztáray János Fülöp császári és királyi kamarás és a királyi helytartótanács tanácsosa és Neuhold János udvari kamarai tanácsos Eperjes városába vitették „az előbbi helyett”.

A másolat Majernik városi levéltárnok tanúsítványa szerint 1878. március 14-én Eperjesen a városházán volt különösebb tiszteletadás nélkül. Vályi János eperjesi püspök (1882–1911) felismerte és elkérte kápolnájába az eredeti oltárkép helyére. A XX. század első évtizedében már az eperjesi püspökség házi kápolnájában fényképezték le.

A klokocsói fatemplom sem a XVII. században, sem a XVIII. században nem vált zarándokhellyé. Mivel az első

kegykép a könnyezés után szinte azonnal elkerült Klokocsóról és így nem válhatott szélesebb körű zarándoklatok céljává, az ábrázolásnak valószínűleg nem alakulhattak ki olyan kisgrafikai változatai – metszetek, szentképek –, melyek tipikusan a nagy tömegetek vonzó búcsújáróhelyekhez kapcsolódtak. Esterházy Pál *Mennyei korona* című, 1696-ban Nagyszombatban kiadott művében sem szerepel metszetábrázolása, Jordánszky Elek 1836-ban, Pozsonyban kiadott művében pedig mint a „már nem ismeretesekek között” került említésre.

Az eperjesi Klokocsói kegykép tisztelete is csak viszonylag későn éledt fel. 1907. augusztus 12-én arany keretbe helyezték, beüvegezték, megszentelték, és Mária-ünnepeken tették ki tiszteletadásra. A püspöki kápolna oltárán 1950-ig őrizték, amikor a görögkatolikus egyházat erőszakkal likvidálták. Nem tudni, mi történt ezzel a másolattal. Amikor a görögkatolikus egyház visszakapta az ortodox egyháztól a püspöki reziden- ciát 1990-ben, a szemtanúk szerint már nem volt a kápolnában.

Az első klokocsói kegykép 1769-ben készült másolatáról két további másolat készült.

A klokocsói hívek a XX. század elején ráébredtek egykori kegyképük jelentőségére. Szerették volna elkérni azt a Klokocsói képet, melyet Eperjesen őriztek. Azonban Vályi püspök nem járult hozzá. Ezért 1903-ban a klokocsói hívek kérésére Roskovics Ignác készítette el az eperjesi Klokocsói kép másolatát. Az akkori

klokocsói párókus, Király Gyula – Papp Antal munkácsi püspök közbenjárására – Rómában kijárta a megfelelő indulgenciákat és privilégiumokat, így 1913-ban az Istenszülő oltalmának ünnepével Klokocsó Mária-búcsújáró helyé vált. 1948. június 6-án a Roskovics-másolatot koronázta meg Vasil’ Hopko eperjesi segédpüspök. Ez volt a legünnepelesebb búcsú Klokocsó történetében és egyúttal az utolsó az eperjesi görögkatolikus egyházmegye erőszakos likvidációja előtt, a következő évben a kommunista hatalom betiltott minden búcsújárást. Csak az eperjesi püspökség működésének újraengedélyezése után, 1970-ben – a Klokocsói első kegykép könnyezésének 300. évfordulójára – indultak újra a klokocsói zarándoklatok.

Az eperjesi képről Ungvárra is készült másolat. 1904-ben egy ungvári gimnáziumi hit-tanár felkérésére Maximilian Kurz (vagy Kurtz) eperjesi gimnáziumi tanár festett egy másolatot. Ez a másolat aztán az ungvári görögkatolikus székesegyházba került. A Kurz-féle másolat naivabb stílusban van megfestve, emiatt valószínűleg pontosabban is követi a lappangó barokk kori eperjesi Mária-kép jegyeit a Roskovics-féle másolatnál, s így talán az első, XVII. századi kegyképből is megőrzött vonásokat. Az autentikus jegyek közé sorolható az alakok beállítás, a kéztartás, a drapériák párhuzamosan futó redővetése, a ruházat apró részletei.

(Az összeállítás Puskás Bernadett *A klokocsói kegykép másolatai (Athanasiana 30, 2009, 181–189.) című tanulmánya alapján készült*)